

List za koristi delavskoga ljudstva. Delavci so opravičeni do vsega kar producira.

This paper is devoted to the interests of the working class. Workers are entitled to all what they produce.

PROLETAREC

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1873.

Office: 4006 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

Stev. (No.) 352.

66 mrtvih in 48 ranjenih v Coloradu.

Uradno poročilo o številu žrtev coloradske vojni med delavci in Rockefellerjevo armado. Obtožbe in aretacije štrajkarjev. Wilson se ne gane.

Denver, Colo. — Državni rudniški inšpektor Darlympe podaje sledenje uradno poročilo o številu padlih žrtev na obeh straneh v desetdnevni civilni vojni od 20. do 30. aprila med štrajkarji in Rockefellerjevo armado v stavarskem okrožju.

Ubijih 66 in ranjenih 48 oseb. Med ubitimi je 18 štrajkarjev, 14 otrok in dve štrajkasti ženi; dalje je bilo ubijih 10 jamskih čuvajev, 19 štrajkolomevcov, dva vojaka-miličarja in tri nesodelujoče osebe.

Štrajk stavek in vojne znašajo do danes od 10 do 12 milijonov dolarjev. Tukaj so všeti vsi izdatki za vzdrževanje milice in zveznih čet v stavarskem okolišu ter vsa materijalna škoda, ki so jo povzročili miličarji Rockefellera-vi streleci in štrajkarji v boju.

Gornje poročilo velja kot zanesljivo, toda mi ne verujemo, da je število padlih žrtev popolno. Podatki prič v Washingtonu — sodnik Lindsey in njegova delegacija — govore, da so miličarji veliko umorjenih premogarjev zmetali v globeli in v vodo. Več štrajkarjev po napadu na Ludlow izginilo brez vsakega sledu in sodi se, da njihova trupla trohnojko v prepadih in globalih napolnjenih z vodo. Natančno število mrtvih vsekakor ne bo nikdar znano.

Denver, Colo. — Državni računski svet je 5. junija sklenil, da dobe plačo od države vsi tisti streleci, ki so bili obenem štrajkolomci, torej v službi premogarskih baronov ob času bojev koncem aprila. General John Chase je poročal, da 90 odstotkov vojakov čete A v kompaniji B je bilo v službi Rockefellera in ostalih baronov premoga. Državni tajnik Pearce je sicer protestiral, da bi banditje dobili plačo od države, ali pomagalo ni nič.

V petek je bilo aretiranih nadaljnih 37 premogarjev, ki so obtoženi naskoka na Chandler rov blizu Florence. V zvezi s tem napadom je vsega skupaj aretiranih že 75 štrajkarjev in 25 med njimi je obtoženih umora. Chandler je Rockefellera lastnina in v bitki pri tem rovu je padel eden štrajkar in eden skeb.

Denver, Colo. — Vojna razprava proti "obtoženim" miličarjem je že davno končana, toda razsodba še ni obelodanjena. Cela država Colorado napeto pričakuje, kaj bo rezultat te komedije, dasi je vsak pameten človek prepričan, da ne bo nič. Obtoženci bodo vsi po vrsti oprani vsake krivde na kar bodo prosti vsakega procesiranja od strani rednih kriminalnih sodišč. In to je, kar morile hočejo.

Obtoženi miličarji so se mojstrosko izgovarjali in zvrnili vso krivdo na — štrajkarje. Streljali in pozigali so v samobranu! To je njihov zagovor. Edino lajtnantu Karlu E. Linderstalu se je tako zaletelo, da je bahavo poveval, da je razbil puškino kopito na glavi štrajkarja Louisa Tika-sa. Mogoče še dobi za ta "junianski čin" zlato kolajno!

Predsednik Wilson nekam molči. Zvezne čete — okrog 1800 mož — so še v stavarskem okolišu. Senator Keating iz Colorada je zadnji teden svetoval Wilsonu, da naj imenuje zvezni arbitracijski svet, kateri ima prisiliti barone premoga, da se podajo. Wilson pa molči in — odlaša.

Zvezno vojaštvo sovražno stav-karjem.

Sodrug Upton Sinclair, kateri se je mudil par tednov na licu

mesta v Coloradu, piše, da stavkarji na celi čerti spoštujejo na-redbe zvezne armade, toda zvezni vojaki pa tega ne povračujejo stavkarjem. Zvezni poveljniki so navsomo ovirali ponovno zgraditev šotoriske naselbine v Ludlowu in vodstvo unije je moralno večkrat brzojaviti naravnost v Washington, da je dobro dovolje-nje za postavljenje šotorov. Dru-gi slučaj: delavski list "The Tri-nidad Free Press" je objavil vest, da so streleci v službi Colorado Fuel & Iron Co. poskrili veliko pušk in streliva. Tako je prišel v uredništvo zvezni častnik in za-hetval, da mora urednik preklicati dotično vest, če ne, da bo izdanje lista ustavljeno. Častnik je sam spisal dotični preklic in urednik ga je moral objaviti z največjim ponižanjem.

Importacija skebov na debelo je sicer prenehala, toda kdo hče skebiti, lahko pride naokrog po dogovoru z agenti in "prosto-voljno" prosi dela na kar ga se-veda dobi. Zvezni častniki to vedo, ali ne storijo ničesar. Polo-žaj je torej tak, da štrajkarji se ne smejo absolutno ganiti, med tem ko baroni premoga goljufajo zvezne čete na vse načine in zadnji to vedo. Kapitalisti bi zdaj radi provocirali zvezne vojake proti štrajkarjem, zato pa širijo lažnjive vesti, da štrajkarji snujejo napade na prve. Tako postope-panje zveznih častnikov seveda jezi štrajkarje in zadnji bodo iz-gubili vse simpatije do zvezne uniforme, katere še gojijo.

V Denverju zdaj fabricirajo grde laži o sodniku Lindseyu, kateri se je v Washingtonu zavzel za štrajkarje. Krožijo vesti, da ima sodnik ljubavno razmerje z neko igralko vsledesar bi radi naredili razdor v njegovi družini in ustvarili škandal, kateri bi imel uničiti sodniško karijero Lind-seya.

CALUMETSKI RUDARJI POD ŽELEZNO PETO.

Washington, D. C. — Zastopnik MacDonald iz Calumeta, Mich., je zadnji teden prejel pismo od Sidney Thomasa, predsednika Keweenaw Miners' Union, v katerem zadnji toži o ne-čuvenih razmerah, ki vladajo

zdaj po štrajku v bakrenem o-krožju in apeluje za vladno po-moč.

Thomas piše, da so rudniški managerji požrli vse oblube, ki so jih dali rudarjem preden so se zadji vrnili na delo. Bosje so namreč oblubili, da ne bodo dis-kriminirali nobenega štrajkarja, kateri odda člansko knjižico in kateri ni bil aretiran ali obožen po všeprerotu. Zdaj pa delajo dru-gače. Dela ne dajo nobenemu, kateri je prič v kongresni pre-iskavi, niti tistim, ki so bili količko aktivni v zadnjem boju. Vse izgleda tako, da hočejo baro-ni bakra z železno peto potlačiti vsak duh unionizma v bivših štrajkarjih s tem, da jim ne dajo dela, na kar bodo morali zapu-stiti bakreno okrožje. Toda ru-darjem z družinami in brez centa v žepu se je teško seliti in te si hočejo tiranski baroni bakra zdaj privoščiti, da ubijejo v njih sle-herni človeški ponos in naredi iz njih pokorne sužnje.

Thomas apelira na MacDonalda, da naj skuša doseči, da bi zvezna vlada na kak način sto-pila na prste ošabnim kapitali-stom in jih pripravila, da bi re-špektirali pravice rudarjev.

Veliki štrajk v Pittsburghu.

Pittsburgh, Pa. — 5. junija je zaštrajkalo 9000 delavcev in 900 delavk vposlenih v Westinghouse Plant. Štrajkarji zahtevajo od-pravo akordnega dela (plača od kosa), sistem kolobarjenja v od-stavljanju delavcev v slučaju slabi-h razmer in boljo ventilacijo v tovarnah.

Štrajk narašča.

Rockefeller — pravi car v republiki!

IMA SVOJO LASTNO ARMADO IN NJEGOVE PALAČE SO ZAPRTE TUDI VLAD. NIM OBLASTEM.

Rockefeller — oba, stari in mla-di John D. — ni bil še nikdar v tako slab luči, kakor je zdaj, od-kar se je pošteni svet zgrozil nad klanjem žensk in otrok v Ludlowu, Colo.

Toda mogočni Rockefeller se ne zmeni niti najmanj za ostre besede, ki lete danindan nanj, kakor se ne zmeni za hudodel-stva, za katera je odgovoren. Ro-ckeffer je pravi car v ameriški republiki; za njega ne obstoji no-bena vlada, noben zakon. Njego-va vlada, njegov zakon so njego-vi milioni.

Stari Rockefeller je nagnil toliko denarja na kup, kakor še noben človek pred njim v zgodo-vini človeštva; in kakor je rasel njegov denarni kup, tako je rasla njegova moč, njegovo izkoris-tanje proletarske mase in — mržnja ljudstva napram njemu.

Neki Clevelandčan, kateri po-zna Rockefellera privavnato živ-jenje bolj kakor kdo drugi, piše o njem takole:

"Na svojem ogromnem pose-stvu v bližini Clevelanda ima Rockefeller privatno cesto za avtomobilsko vožnjo; cesta meri o-krog 50 milj dolžine. Zjutraj igra "golf", od desetih do treh popoldne spi in potem se vozi v avtomobilu. Njegov posestvo je vedno zastraženo z njegovimi pri-vatnimi policeji in v času velike publike vstreča proti Rockefellera — ka-teri zdaj — je polica podvoden.

Ravno tako je Villa zavrnil trditve, da je nastala mržnja med njim in Carranzo ter med generalom Panfilom Natero, kateri je prevzel poveljništvo na konstitu-cionalistično armado v central-nem ozemlju Meksika. Villa je še vedno vrhovni poveljnik rebelev na severu in glavni vojskoved na-čet, ki imajo zavzeti glavno mestno.

Villina armada, katera se zdaj mudri v bližini Zacatecosa, je do-bro opremljena, toda prodiranje gre počasi, ker morajo rebeli sproti graditi železnico na svojem potu. Huertovi namest za seboj uničujejo vse železniške tire in mostove in če pojde tako naprej na celi potu do Mexico City, zadržan bo Villa najmanj za par mesecov od svojega cilja. Rebeli imajo seboj štiri milione strelnih nabojev, toda Villa pravi, da bo rabil še dvakrat toliko preden bo konec revolucije, zlasti če huer-tevi nemaravajo resno braniti glavno mesto. Orožje in strelivo je sicer na potu iz Zedinjenih držav na parniku Antilla, kateri je imel včeraj dospeti v Tampico. Porčali pa so zadnje dni, da Huerta namerava blokirati luko v Tampie in s tremi bojnimi ladji-preči izkreanje streliva. Ali teško se mu to po-sreči. Wilson ne bo priznal nobene blokade in ameriški kontre-admiral Mayo, ki je s svojim bro-dovjem v tampaški luki, bo naj-brž skrbel, da Huertine ladje ne bodo delale nobene ovire.

Washington, D. C. — Posredovalci v Niagara Falls so zelo ner-vozni radi izkreanja streliva v Tampie. Zahtevajo od Wilsona — najbolj pritisajo Huertin de-legat — da ne sme protezirati rebelev v dovažjanju orožja in municie, drugače to pomeni konce-premirja med Huerto in Zed-državami in s tem je tudi konec mirovne konference. Sploh se posredovalci v Niagara Fallsu tako čudno obnašajo, da že postaja jasno, da posredovanje ni nič drugega kakor diplomatsko stakanje zarota proti konstitu-cionalistom v Meksiku. Posredovalci bi radi oropali rebele vseh sadov revolucije in nahuskali Wilsona, da jih mora potlačiti z orožjem, ako se ne podajo novi provizorni

Rockefeller se silno boji ljudi — zaprl je se pred vsem svetom, boje se, da ga ne bi kdo ubil. Kadar se vozi v avtomobilu, ima vselej zraven sebe žensko ali o-troka, tako da će bi kdo streljal nanj, bi prej zadel žensko ali o-troka. Ponoči ne more spati od skrbi in zdajpazdaj pritisne na električni zvonec, na kar dobi od-govor, da je straža na mestu in da je varen.

Ali je torej miliarda dolarjev prinesla Rockefellera srečo in zadovoljnost?

Rockefeller je produkt peklen-skega sistema, ki ruši svobodo, davi pravico in ubija ljudi v svr-ho, da se vzdrži kapitalizem. Si stem kapitalizma je kriv, da ima Rockefellera kup denarja, katere-

Villa ne bo predsednik.

Odločno zavrača neosnovano go-vorico, da se on boril le za ose-bno korist in čast. Njegov namen je le osvoboditev peonov na kar se povrne v zasebno življe-nje. Posredovanje A. B. C. se je izkazalo kot zarota proti konstitucionalistom.

Torreon, Mex. — Na neosnova-na časnarska poročila, ki se razširjajo po Zedinjenih državah in celo v Angliji, da general Villa stremi za predsedništvo Meksika in osebnimi koristmi, je zadnji odgovoril 6. junija, da ta poročila so navadna laž. "Moj program je nespremenljiv in ostane nespremenljiv od početka revolucije pa do pada Mexico City," rekel je Villa.

"Osloboditi peona, dati mu svobodo v zemlji, iztrebiti morilce Madera, ustanoviti ustavno vlado in podelitev mir ter bla-gostanje moji nesrečni domovini je moj namen in nič drugega. Kadar se to izvrši, tedaj je moja naloga končana in pričel bom mirno, privatno življenje. "Pancho" Villa ne bo nikdar predsednik Meksika."

Ravno tako je Villa zavrnil trditve, da je nastala mržnja med njim in Carranzo ter med generalom Panfilom Natero, kateri je prevzel poveljništvo na konstitu-cionalistično armado v central-nem ozemlju Meksika. Villa je še vedno vrhovni poveljnik rebelev na severu in glavni vojskoved na-čet, ki imajo zavzeti glavno mestno.

Villina armada, katera se zdaj mudri v bližini Zacatecosa, je do-bro opremljena, toda prodiranje gre počasi, ker morajo rebeli sproti graditi železnico na svojem potu. Huertovi namest za seboj uničujejo vse železniške tire in mostove in če pojde tako naprej na celi potu do Mexico City, zadržan bo Villa najmanj za par mesecov od svojega cilja. Rebeli imajo seboj štiri milione strelnih nabojev, toda Villa pravi, da bo rabil še dvakrat toliko preden bo konec revolucije, zlasti če huer-tevi nemaravajo resno braniti glavno mesto. Orožje in strelivo je sicer na potu iz Zedinjenih držav na parniku Antilla, kateri je imel včeraj dospeti v Tampico. Porčali pa so zadnje dni, da Huerta namerava blokirati luko v Tampie in s tremi bojnimi ladji-preči izkreanje streliva. Ali teško se mu to po-sreči. Wilson ne bo priznal nobene blokade in ameriški kontre-admiral Mayo, ki je s svojim bro-dovjem v tampaški luki, bo naj-brž skrbel, da Huertine ladje ne bodo delale nobene ovire.

Washington, D. C. — Posredovalci v Niagara Falls so zelo ner-vozni radi izkreanja streliva v Tampie. Zahtevajo od Wilsona — najbolj pritisajo Huertin de-legat — da ne sme protezirati rebelev v dovažjanju orožja in municie, drugače to pomeni konce-premirja med Huerto in Zed-državami in s tem je tudi konec mirovne konference. Sploh se posredovalci v Niagara Fallsu tako čudno obnašajo, da že postaja jasno, da posredovanje ni nič drugega kakor diplomatsko stakanje zarota proti konstitu-cionalistom v Meksiku. Posredovalci bi radi oropali rebele vseh sadov revolucije in nahuskali Wilsona, da jih mora potlačiti z orožjem, ako se ne podajo novi provizorni

Rockefeller se silno boji ljudi — zaprl je se pred vsem svetom, boje se, da ga ne bi kdo ubil. Kadar se vozi v avtomobilu, ima vselej zraven sebe žensko ali o-troka, tako da će bi kdo streljal nanj, bi prej zadel žensko ali o-troka. Ponoči ne more spati od skrbi in zdajpazdaj pritisne na električni zvonec, na kar dobi od-govor, da je straža na mestu in da je varen.

Ali je torej miliarda dolarjev prinesla Rockefellera srečo in zadovoljnost?

Rockefeller je produkt peklen-skega sistema, ki ruši svobodo, davi pravico in ubija ljudi v svr-ho, da se vzdrži kapitalizem. Si stem kapitalizma je kriv, da ima Rockefellera kup denarja, katere-

vladi, katero pečejo v Niagara Fallsu.

Carranza pa odločeno vstraja na svojem stališču, da s Huerto ne bo nikdar sklepal premirja in da posredovalci nimajo nobene pravice razpravljati o notranjih za-devah: Meksike. Mirovna konfe-renca torej postaja v vsakem dnevu večja farsa; imela ne bo nobenega vseha kolikor se tiče načrta za nevtralno provizorično vlado.

Tampico, Mex. — Konstituci-onalisti so rešili vprašanje glede razpravljanja ameriške zastave. Usmrtili so federalnega častnika Adolpho Hinoosa, kateri je ukazal aretirati ameriške mornarje, kar je potem povzročilo okupa-cijo Vera Cruza.

Torrecon, Mex. — Venustiano Carranza je preselil začasno kon-stitucionalistično vlado v Saltillo. Organiziral je tudi začasni kabinet, kateri bo vodil civilne posle dokler se konstitucionalisti za stalno ne nastanejo v Mexico City.

Ko se je general Villa 30. maja povrnil iz Saltillo v Torreon, pripeljal je seboj dvanajst jezuitov, ki so se ves čas tresli strahu. Poslal jih je proti Juarezu z res-nim svarilom, da naj hitro potujejo in se nikdar več ne vrnejo. Villa je izgnal vse katoliške du-hovnike in nune iz Torreona in Chihuahue. Zaprl je tudi cerkve-ne šole. Storil je to, ker je pre-p

IZ NASELBIN.

Glencoe, Ohio.
Cenjeno uredništvo:

Kakor znano počiva tukaj delo v premogokopih že od 1. aprila, in to je vzrok, da smo izgubili iz svoje srede enega najboljših sodelgov: Pavel Dolence. Sodruž Dolenc je šel od tukaj v Pennsylvanijsko za delom, in ker ni imel gmotnih sredstev, se je odpeljal s tovornim vlakom, kjer ga je zadele nesreča. Poročilo o njegovem smrtnem nesreču se glasi, da se je vozil s svojim prijateljem na vlak, kjer je bilo naloženo železo. Vlak sta dobila v Carnegie, Pa., kjer sta se bala železniških čuvajev, sta šla vsak na drug voz. Kakor hitro je potegnil vlak iz mesta, se je pa vsul kup železa na Dolence in ga na mestu znečkal. Vse to je njegov spremljevalec videl, toda pomagati mu ni mogel. Kasneje je skočil z voza in to sporočil postajnemu telegrafistu, nakar so nesrečna potegnili izpod kupa železa še v Wellsburgu, W. Va. Taka je usoda delavca, če ga ne ubije pri delu, ga ubije pa pri iskanju dela. Ker je bil ranjki član društva Zora št. 54 S. N. P. J., ga je dalo društvo pripeljati semkaj, nakar smo ga pokopali na tukajnjem pokopališču. Socialistični klub št. 2, katerega član je bil, mu je položil na krste venec, istotno mu je dalo venec društvo Zora št. 54.

Pokojni je bil zvest član svojega razreda, zaveden in delaven za našo sveto stvar. Blj je tudi dalj časa tajnik socialističnega kluba. Sodr. Dolene je bil 28 let star, doma iz Poljan na Kranjskem in je bil v Ameriki 14 let. V boju za svoj obstanek ga je dohitela smrt, katere se je najmanje nadalj. Bodi mu lahka zemljica!

John Kravanja.

Reading, Pa.

Cenjeni sodrug urednik:

Ker žedolgo časa mi bilo nicesarčuti iz našega mesta se oglasim jaz s tem dopisom, da poročam o tukajnjih razmerah. Tukaj delajo delaveci po večini po 10 ur na dan, delo pa ni teško, ali težje ga je dobiti. Čitam o dogodkih v Coloradi in pri tem prihajajo človeku čudne misli. Delavec, ki vse vstvarja in omogočuje, da se kapitalisti valjajo v obilici, je v njih očeh manj vreden ko navadna žival. Streljajo in preganajo ga kako divjo zver, kadarkoli izrazi željo po boljšem koščku kruga za se in za svojice. Ali kdo je vsega tega kriv? V veliki meri seveda delaveci sami, po drugi strani pa njegovi "dobračini", ki se mu vsljujejo na vseh koncih in kraji. V stari domovini že, so nam pripovedovali o krasoti in ljubezni do domovine, kako ji je treba služiti, ali ravno tisti, ki so to priporovedovali, so storili najmanje, da bi ohranili doomovino pred gospodarskim in moralnim propadom. Kaj čuda, če se je jelo delavstvo seliti iz nje. Vse fraze o domovini so ostale prazne deklamacije, narod je moral s trebuham za kruhom. No pa tudi v novi deželi ni bolje. Tudi tukaj je vedno manj kruha in sigurnosti. Boj za obstanek je čedalje težji. Trusti, v posesti posameznikov kontrolirajo gospodarsko in politično življenje. Najbolj odvisen je pa izmed vseh seveda zopet delavec, ki je najbolj na dnu. Iz tega dna pa za delavca ni drugega izhoda kakor samostojna politična in gospodarska organizacija z njenim časopisom. Za to časopisje bi se dalo napraviti mnogo več, da ni naš delavec še tako lahkovelen. Mnogokrat sem imel priliko slišati, če da "Proletaree" zato ni dober, ker je brezverski. To je gotovo znak, da mnogo naših ljudi še ne pozna svojega bednega položaja in prenaša vse prostovoljno, kar mu nalaga kapitalistični sistem. Da bi se mu bolje godilomisli je pregrešno. Ne more pojmiti, da se Proletaree ne peče z verskimi ampak z gospodarskim vprašanjem, in da v kolikor se peče z našimi popi dela to le defenzivno, ker ga let-ti napada. Dobe se tudi ljudje, ki se jim zdi potrebno netiti prepričati s Proletarem in Gl. Sv. Ti ljudje naj bi porabili raje čas za kaj druzega, bi bilo mnogo pametnejše od njih. Od tega vendar nima ne eden ne drugi dobička. Ravno narobe je

stvar, čestokrat se zaveden delavec obrne s studom v stran, ko čita take in enake reči.

Naši duhovniki hočejo socialistem v nebesih, na zemlji ga ne marajo. Mi smo pa mnenja, da kar je dobro v nebesih, tudi na zemlji slab. Delaveci pripovedujejo, kako jim bodo socialisti razdelili hiše in posestva sploh. Toda koliko pa ima delavec posestva? Če bi bilo o tem deljenju v resnici kaj podlage, tedaj bo vsak delavec le dobil, kajti kakor poroča državni census, bi moralo vsako bitje v Zed. državah posedovati poprečno nad 22,000.00 dolarjev premoženja. Delaveci nima torej prav nobenega vzroka batiti se delitev. Ampak delitev socializem ne bo upeljal druge, kakor delitev dela, tako da bodo v socialistični družbi tudi tisti kaj delali, ki sedaj za svojo lenobo vlečejo le mestne dividende.

Tovariš, delavec, nič se torej ne boj delitev; delitev naj se boji le Kranjski Janez in njegov kralj, ki bi rada vsevečeno lenčila in vodila za nos svoje bratce. Mi gremo naprej brez strahu na "talng", zato ker vemo, da nam ne bo nič škodila, ker vemo, da je to le prazen strah, ki ga hočejo v veljaviti naši nasprotniki neukim. Živel socialistem in nje, istotno mu je dalo venec društvo Zora št. 54.

John Pezdire.

Mont Olive, Ill.

Cenjeno uredništvo Proletarca!

Kot naročnik naprednih listov pazno zasledujem dogodke, ki se odigravajo v delavskem in splošnem gibanju. Sedaj imamo že precej dobrih listov, najbolj med vsemi pa je seveda "Proletaree", ki budi zaspance k delu — za osvobojenje iz mezdne sužnosti. Pokazal nam je pot, po kateri nam je hodiči, če se hočemo otresti duševnega in gmotnega suženjstva. Treba je samo malo več volje malo več zanimanja, pa bo šlo. Lepa je že armada, ki si jo je zbral "Proletaree" okrog sebe in ta armada koraka pogumno naprej k cilju: za odpravo kapitalističnega sistema, kar se ima nekoč uresničiti. Saj tako ne moreti naprej na vse večne čase. Danes je vse tako, kakor hoče nekaj kapitalistov. — zkoričanje na debelo, povrhu pa še od časa do časa gospodarska kriza, tako da delavec ne ostane prav nobenega pota da uheži tem razmeram. Edina pot je organizacija, s katero bo na volilni dan enkrat disložiral kapitalistični sistem in ga nadomestil s socialističnim. Kdor ne vrjame socialističnim listom, ta naj pogleda samo v Colorado, Michigan in druge kraje, kjer so še sveži spomini na delavske boje z nenasitnim kapitalizmom.

Mnogi so polagali veliko zaupanje, da reši delo pred kapitalističnim izkoričanjem slavnih Tedy in debeli Taft, toda ostalo je vse pri starem, in to delo čaka še vedno socialistične stranke, da ga izvrši.

Z delom gre tukaj slabo. Eni rovi so že od 1. aprila zaprti. Zaprili so tudi rov št. 8, last Consal Co., kar pomeni zopet udarec za tukajnje malo mestec. V tukajnji okolici zavzemajo prvo mesto, kar se narodnosti tiče Nemei, drugo Hrvati, Slovaki in Poljaki, tretje pa Angleži, potem pridejo še Slovenci s 6terimi družinami. Polovica teh je naprednega mišljenja in so naročniki naprednih časopisov, ostali pa spadajo v kolo igre "Nemški ne znajo".

O kakem velikem napredku torek ni govora. Ampak slabči časi bodo marsikateremu odprli zaspane oči tudi tukaj.

Andr. Maren.

South Fork, Pa.

Cenjeno uredništvo!

Gospodarske razmere, katere so odločilni faktor v našem vsakdanjem življenju, so me primorale, da sem zapustil naselbino Connemaugh in se za čas ustanovil v tej premogarski naselbini. Delavstvo, to je premogarji so tukaj vsi organizirani v U. M. W. organizaciji. Če vzamem ne splošno vse tukajne rove, se ne obratujo v njih s polovičnim časom, zraven tega so pa vsi rovi prenapoljeni z delavci, tako da delavec teško zasluži za vsakdanjo potrebo. V tem okraju No. 2 so premogarji

odločili s splošnim glasovanjem, da so voljni delati pod staro platično leštevico še za prihodnji dve leti.

Na splošno delavske razmere so po celej državi Pennsylvania zelo slabe. Več premogokopov je zapatih, ravno tako tudi tovarn. Delavski položaj je zelo kritičen. Na tisoče in tisoče jih je brez dela in so presiljeni tavati iz enega, v drugi kraj, ali povsod en in isti odgovor: dela ni; preveč ljudi, časi slab, ni naročil itd. itd. V resnici, dobra šola za one, ki misijo, če je demokratična stranka na krmilu, je boljše za delavce, kot pa republikanska in obratno, ker nam vsem so "dobri" republikanski časi iz leta 1907—1908 itd. še dobro v spominu. Kapitalistični sistem je vedno jednak — naj si bo po republikansku, demokratično ali autokratično vladilo; cilj in namen njegov je izkoričanje ljudstva — delaystva. Zagadelj je čas, da se delavstvo vzdrži in spregleda, da vidi, kaj se z njim godi. Vsi oni, ki poznavajo sedajni kapitalistični sistem, vedo, da so slabči časi, brez posebnosti, primanjkljaj denarja itd. le posledice sistema, pod katere se vse obratuje, proizvaja in razvija za človeško družbo. Odstranimo kapitalistični sistem in ga nadomestimo s socialističnem, pa bo konec vse brezposebnosti in pomanjkanju. Kajti s prihodom socialismu bo takoj odstranjen vsako izkoričanje delavstva, ne le samo pri našem vsakdanjem delu, temveč v naše-

prvi vrsti je vsakemu znano, da med nami socialisti ni nezmotljivega človeka (katoliški backi imajo menda enega nezmotljivega v Rimu) in če se je kaj zmotil ali nalaček zakrivil, mislim, se prav lahko poravna in pride z mirnim potom do zaključka. Ni pa potreba vpti in obrekovati po časopisu. Moj namen ni zagovarjanje soder, Petrich in nikogar druga ne, hočem le, da se obnašamo kot socialisti in ne kot razposajeni otroci. Osebno poznam več soder, ki so posegli v ta boj in sem tudi prepričan, da so vneti agitatorji za socializem in za socialistično časopisje. Vem, da so že veliko žrtvovali v ta namen in so pripravljeni še več, če bi šlo vse tako, kot sami žele, ali kot se jim vidi, da je pravilno.

Kar se tiče sodr. Petricha, pripoznam, da se ne strinjam popolnoma z njegovo takto v našem gibanju in mogoče se tudi on z menoj ne, ali radi tega ga ne sovražim in ne blatim po kapitalističnih časopisih, ki komaj čakajo, da bi naredili osebni preprični med nami in na ta način razrušili ali vsaj zadržali naš razvoj in tem sami sebe okoristili. Sodruži, zapomnite si samo to! Kadarkoli se mi med seboj kavšamo, si naši sovražniki od veselja pesti manjajo in se nam smejejo. Naše geslo bodi: stran z osebnimi preprični in skupno sodelovanje za vresničenje socialistizma!

F. Podboj.

Gospod svojemu služabniku: "Naše kraljestvo ni tega sveta!"

mu vsakdanjem življenju. In pa delo, zanj ne bo treba tako skrbeti, iskati ga in biti žalosten, če ga ne dobiš; zato bo skrbela sama socialistična družba, da ga boš imel in sicer tako, da ga boš v resnici vesel in ga tudi z veseljem vršil, ker vse karkoli boš zvršil, ne boš to zvršil za posameznika, pač pa za človeško družbo, v kateri boš živel, naobratno pa bo človeka družba tebi dala to, kar potrebuješ v življenju, in to je menda dovolj. Delavec, če ti je to enkrat jasno, potem je tvoja sveta dolžnost, da deluješ v tem smislu za vresničenje tega — za vresničenje socialistizma. Dolžnost tvoja je, da pristopiš k socialistični stranki, agitiraš in širiš nauk socializma, ker le na ta način, le s tvojim sodelovanjem se zamore socialistem vresničeti, gažiš.

Z delom gre tukaj slabo. Eni rovi so že od 1. aprila zaprti. Zaprili so tudi rov št. 8, last Consal Co., kar pomeni zopet udarec za tukajnje malo mestec. V tukajnji okolici zavzemajo prvo mesto, kar se narodnosti tiče Nemei, drugo Hrvati, Slovaki in Poljaki, tretje pa Angleži, potem pridejo še Slovenci s 6terimi družinami. Polovica teh je naprednega mišljenja in so naročniki naprednih časopisov, ostali pa spadajo v kolo igre "Nemški ne znajo".

O kakem velikem napredku torek ni govora. Ampak slabči časi bodo marsikateremu odprli zaspane oči tudi tukaj.

Andr. Maren.

South Fork, Pa.

Cenjeno uredništvo!

Gospodarske razmere, katere so odločilni faktor v našem vsakdanjem življenju, so me primorale, da sem zapustil naselbino Connemaugh in se za čas ustanovil v tej premogarski naselbini. Delavstvo, to je premogarji so tukaj vsi organizirani v U. M. W. organizaciji. Če vzamem ne splošno vse tukajne rove, se ne obratujo v njih s polovičnim časom, zraven tega so pa vsi rovi prenapoljeni z delavci, tako da delavec teško zasluži za vsakdanjo potrebo. V tem okraju No. 2 so premogarji

prvi vrsti je vsakemu znano, da med nami socialisti ni nezmotljivega človeka (katoliški backi imajo menda enega nezmotljivega v Rimu) in če se je kaj zmotil ali nalaček zakrivil, mislim, se prav lahko poravna in pride z mirnim potom do zaključka. Ni pa potreba vpti in obrekovati po časopisu. Moj namen ni zagovarjanje soder, Petrich in nikogar druga ne, hočem le, da se obnašamo kot socialisti in ne kot razposajeni otroci. Osebno poznam več soder, ki so posegli v ta boj in sem tudi prepričan, da so vneti agitatorji za socializem in za socialistično časopisje. Vem, da so že veliko žrtvovali v ta namen in so pripravljeni še več, če bi šlo vse tako, kot sami žele, ali kot se jim vidi, da je pravilno.

F. Podboj.

sec skozi celo poletje. Taki shodi so namreč najboljše sredstvo za razširjanje socialističnega evangelija med tukajnimi slovenskimi delavci. Ob enem nudijo tudi najlepšo priliko za razpečevanje socialistične literature. Kdor pozna razmere med Slovenci v Clevelandu, ve da je tukaj socialistična agitacija jako težavna. Zastave, uniforme in paraide imajo tukaj še mnogo pristašev. Ne samo klerikalni na zadnjaki, ampak tudi predsedniki in takozvani "svobodaši" nečutijo nikakršne potrebe za delavsko politično organizacijo. Ko je slov. soc. klub, ob času štrajka v Michiganu, sklical shod v krovu štrajkujočih rudarjev, kateri so bili tudi naši rojaki, so prišli na ta shod samo člani kluba in par somišljenikov. In to v Clevelandu, kjer živi 15.000 Slovencev. Vzroki za to brezbržnost so različni in po mojem mnenju je največji vzrok dejstvo, da nimamo v Clevelandu časopisa, kateri bi se zavzemal za delavske koriste.

V Clevelandu zboruje te dni "International Garment Workers Union". Na dnevnom redu je med drugim tudi delavski položaj v clevelandskih tovarnah. Bržkone bo konvencija odglasovala, da se obnovi boj, kateri se je končal pred tremi leti z zmago delodajalcev.

M. Petrovič.

Ely, Minn.

Kaj pa je to, da se v "Proletareu" ne čita več novic iz Ely? Ali misli kdaj, da želimo molčati. Bogme ne! Tukajni novi pridelek — salato bomo kmali pokusili. Nekaj deklet je tudi dospeло iz slovenskega na Ely. Vsak teden se v tukajnem hospitalu ljudje podvražajo operacije. Naš čitalnično smo odzunaj in odznotraj pobarvali. V resnici sem korajzen, ko pridev v čitalničem prostoru, ter se razvedrim v raznovrstnem čitalnjem. Kras v čitalnici dela tudi velika stenska ura, ki jo je daroval čitalnjem poznan trgovec zlatnine, umrl J. Škerjane. O pokojnem fantu je gotovo javnosti znano, da mu je nesreča življnosti uvela. Njegov dar ostane v trajnem spominu. Torej elyčani, kličem vsem: podpirajmo Čitalnico, da ostane močna, saj ima mesto slovensko lice. In ko bodemo v hladni zemlji počivali, se nas bo zavedno ljudstvo spominjalo. Delavske razmere so vedno slabe. V starih časih so sužnje prodajali, a dandanes se trpni moramo sami za košček kruha prodajati. Brezposebnih je številno. Janez tam v Jolietu, daj moli: mašuj: prosi boga, ki te bolj pozna, da se trpinom življeno zboljša. Obljube za uni svet pa pusti afriškim jopecom. Ne sili se v tistih prahnicah v A. S., kajti dosegne ne boš, kar želiš, pač pa večje sovraščvo si boš na kopal. Štrajkarjem v Colorado iz sreča voščim, da bi zmagali, ter unijski znak na svojih prsi imeli.

Pika.

Uredništvo Proletarca,

Chicago, Ill.

Cenjeni!

Prosim, priobčite sledete:

Javno vprašanje na uredništvo

ADVERTISEMENT

Avstr. Slovensko

Ustanovljeno 16. januaria
1894.

Bol. Pod. Društvo

Iakorporirano 24. febreta 1908 v državi Kansas

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MRATIN OBERŽAN, Box 72, E. Mineral, Kans.
Podpreds.: JOHN GORŠEK, Box 211, W. Mineral, Kans.
Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 245, Mulberry, Kans.
Zapisnikar: LOUIS BREZNICKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:

PONGRAC JURŠE, Box 207 Rdley, Kans.
MARTIN KOCMAN, Box 482, Frontenac, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, R. 4, Woodward, Iowa.
FRANK STUCIN, Box 226, Jenny Lind, Ark.
MATIJA ŠETINA, Box 23, Franklin, Kans.

Pomožni odbor:

FRANK SĚLAK, Box 27, Frontenac, Kans.
JOHN MIKLAČ, Box 227, Frontenac, Kans.
FRANK KRAJSEL, Box 108, Frontenac, Kans.

Sprejemna pristojbina od 16. do 40. leta znaša \$1.50.

Vsi dopisi se naj blagovoljno pošiljati, gl. tajniku

Vse denarne pošiljatve pa gl. blagajniku.

najmanj odškodovani. Ime in kar se pravil tiče, prepustimo prihodnji skupni konvenciji.

Dalje apeliramo na pripravljalni odbor, da pride s svojim delom na dan, če ga pa ni vstana izršiti, kakor se od njega zahteva, naj naznani odstop in da novo izvolitev na splošno glasovanje. Ker je še precej časa minulo, kar ima to delo že prej imenovan odbor v rokah, bi še moral slednji kar ukreniti, ker težko pričakujejo vsi člani povoljne rešitve.

Vedno stojijo razne resolucije po časopisih v prid združenju, odbor pa kljub temu le miruje. Če bi se člani ne spodbujali po listih, bi kmalu vse zaspalo.

Omenjeno resolucijo je po sklepnu društva priobčiti po vseh naprednih listih in z njim tudi obvestiti pripravljalni odbor.

Z delom gre v tukajnih majnah počasi komaj po tri dni na teden; v okolici je še dosti ljudi brez dela.

Anton Rupar,
predsednik seje,
Ivan Homec in Ivan Kuplen,
zapisnikarja.

Rock Springs, Wyoming.

Drago mi uredništvo Proletareca!

Ko prebiram časopise, prišla mi je ponaključju v roko tudi Jolietki plenica. V tej enjini je bil tudi nekakšen dopis iz našega mesta. Podpisal se je 'Naročnik'. Seveda, človeku, ki se ne upa podpisati svojega imena, ni vredno odgovarjati, in tudi ni častno občevati z osebo, katera skriva svoje ime. Vsak pošten človek lahko pride na dan s polnjim imenom, ako poroča resnico. Ako pa sklati skupaj kakšno zavijanje in laž, je pa seveda najbolje, da svoje lastno ime zataji. Dotična oseba stoka in joka, ker ni več prepričan, da je ponaključju po časnikih. Vam toraj ni po volji, kar se doma skuha, da bi se tudi doma pojelo. Vi toraj hočete v vašo izobrazbo trboti v svet, kakšne prepreke znate kovati. Dobro torej; naj rojaki tudi po drugih naselbinah izvedo, da imamo tudi v Rock Springs nazadnjake. In v način mislite, boste obrnili katoliško vero pri dobrem zdravju, ker je v R. S. posebno na slabem. Kmalu bodo umrli. Ojoj! in gospoda ne bomo imeli več. Kaj bodo potem počeli naši tako zvani — ta pobožni. Oni namreč pravijo, da je tisto prav, kar so jih učili njih pradeje. Mi rdečari smo pa ravno nasproti. Naše mnenje je pa tako, da hitimo naprej — z duhom časa. Nadalje dotična oseba poroča, kako je Mrs. pobožna žena, stopila na noge in se postavila za sveto vero. To je pač njih navada. Ako drugače ne morejo, pa ga prav po katoliško nabunkajo. Seveda, mene niso posebno na bunkali. Zahvaliti se imam to katoliški ženi, da me je tako hitro izpustila iz njenih usoda polnih krepelj. Vam člani našega kluba posebno priporočam, da se kar močno ogibljete pobožnih žensk, ker od sedaj naprej bodo tako energično postopale s člani našega socialističnega kluba. Nadalje "Naročnik" pravi, da se je pokazalo, kaj se skriva za kulisami našega kluba. Ali niste še tega ve-

deli, da smo socialisti vedno odkriti srčni ljudje, in da smo ravno nasproti kaki zahrtnosti. Tudi prav lepo se sliši, kako se je molilo. In na moje lastno prepiranje vem, da to ni bila nikakšna molitve, ampak bilo je takozvano "šimfanje" ali kopica psovk, ki so letele od pobožne žene. Ket pobožni katoličani bi se mogli malo boljše obnašati — vsaj pri mrljcu. Jast nič hudega slutej, sem tudi šel s tovaršijo v naš Slovenski Dom gledati mrlja, ki je ležal na mrtvaškem odru. Kot po navadi, so tudi sedaj ljudje prihajali v dvorano, ter sem videl, da je tudi kateri pokleknil, sem pa le izrazil svoje menje, da bi bilo dobro, ako bi bilo razpeljalo v dvorani. Dotičnica je seveda mislila, da se jaz špasam ali burke vganjam, zato je bil tudi ogenj v strehi, nakar se je odigrala preje povedana dogodba. Potem so mi seveda povedali, da je bilo eno razpeljalo ali križ v dvorani, kar ga jaz nisem videl. Obžalujem. Omeniti moram tudi, da je nas obiskal sodrug Frank Šavšek. Nam je napravil prav krasen govor 31. maja v Slovenskem Domu. Celega govora seveda nemorem tukaj napisati, pripomnim naj le toliko, da je topli pripovedoval rojakom in rojakinjam, pristopati k socialistični stranki. Kadar bodo vse vsi kot en mož pod okriljem socialistične stranke, taterat se bode pela himna za delavske sloje.

S socialističnim pozdravom
John Golob.

Bridgeport, Ohio,
24 maja 1914.

Zapisnik skupnega zborovanja slovenskih društev, in sicer: dr. Edinost št. 13. S. N. P. J., društvo Sv. Barbare Postaje št. 19. S. K. P. D. z sedežem v Forest City, Pa., društvo Dobri Bratje št. 38. S. D. P. Z. in društvo Rožna Dolina S. S. P. Z., glede združitve in resolucije, katera je bila sprejeta in potrjena od navzočih članov omenjenih društev.

1.) Vsa zgoraj omenjena društva so za združitev in tudi za časno priklopitev do časa, ko nova vstanovljena organizacija dobije svoje ime, ker naše mnenje je, da brez charterja se ne sme delovati, proti postavam Združenih držav.

2.) Naše mnenje je, da se pri združitvi mora gledati v korist vseh članov, ter na varstvo in premoženje vseh jednot in zvez.

3.) Ime združene organizacije se naj prepusti konvencijski ali splošnemu glasovanju.

4.) V združeni organizaciji naj se vpelje več razredov, da se člani morejo poljubno zavarovati, da ne bodo kaj prizadeti ali odškodovani, kateri sedaj spadajo k večjim organizacijam, naj se vpelje tako, da se lahko zavarujejo za malo usmrtnino, in za veliko bolniško podporo, ali pa obratno.

5.) Pri združitvi naj zdravniška preiskava odpade, samo v slučajih na primer, če je član pri energetično postopale s člani našega socialističnega kluba. Nadalje "Naročnik" pravi, da se je pokazalo, kaj se skriva za kulisami našega kluba. Ali niste še tega ve-

6.) Novo pristopli člani star nad 45 let, naj se zavarujejo za \$150 usmrtnine in bolniške podporo \$1.00 dnevno.

V nadalje apeliramo na slavn upravni odbor, da pospeši svoje delo, da čim prej pride konvencije, ter da naznani v glasilih raznih organizacijih svoje delovanje, ker to bode vsem članom v predudarek.

Rudolph Tomažič, začasni predsednik. Frank Gregorič, Fr. Androjna, zapisnikarja.

Red Lodge, Mont.

1. junija 1914.

Cenjeni sodrug urednik!

Prosim malo prostora v listu Proletarca, da opisem, kako se nam godi. Delamo po časi, 3—4 dni, kadar se kapitalistom poljubi. Vam naznanim, da nam je bil poslan en zvezek Vodiška Johanca in njeni ljubinci od neke katoliške knjigarnice, v katerem se pere katoliška vera in farji in vso krivdo zvracajo na socialistično stranko. Seveda, saj drugega nismo pričakovali od teh hinavev. Socialističnim voditeljem se očita, da so zmerom šampanja pijača. Kot razredno zaveden delavec protestiramo proti takim napadom na poštene ljudi! Seveda, farjem je težko za tiste dolarje, ki gredo za socialistično propagando: mislimo si, kako bi bilo lepo, ko bi prišli v njih nikdar polno bisago. Očita se vodjem, da kradejo delave težko prislužene groše iz žepa, pa mislim, da je ravno narobe. V Red Lodge je duhoven, kateri računa \$20, če gre v osem milij oddaljeni Bear Creek svoje ceremonije opraviti, če kedo umrije. Vidišti Skazimir, kdo je največji oderuh delavev. Seveda, delave nismo več tako neumni, kakor pred leti, prišla bo ura, ko vam bomo potegnili krinko razobraz in vam povedali, da boste ravno tako delali, kakor mi, če se boste hoteli preživeti. Tudi napada napredne jednote, kako se se zdravim članom podpora plačuje. Po mojem mnenju je tak član, kateri goljufa jednoto, katoliško vzgojen, ker le tam se kaj takšnega naučijo. Na 21. junija predajo vsi klubi skupaj shod slovenski, finski in angleški. Na tem shodu bo nastopilo več govorov. Mislim, da tudi Slovenci ne bomo ostali brez njega, zato vabim vse sodruge iz Washoe in Bear Creek, da bi se udeležili skupnega pohoda po mestu z redčo zastavo, da bomo s tem pokazali, da se je tudi v naši naselbini začelo svitati in da posnemamo druga mesta v Mont. Še nekaj, sodr. urednik! V Red Lodge na je približno 100 Slovencev, pa ne pride ni eden iztis "Amerikanškega Slovenca" ali "Ave Mice", v našo naselbino, na kar smo tudi ponosni.

S proletarskim pozdravom
George Forstner.

IZJAVA.

Radi dejanskega napada 1/13. 1914 v Jolietu, Ill., med 6. in 7. uro zvečer, pri katerem je Rev. Kranjec vpil: "le dajte ga, le po njem", in kolikor mi je znano, se z Mr. Nemančem še nihče ni pogajal ampak čaka sodnjske tehnice. Rev. Kranjec za umazane napade kot uredniku A. S. nisen drugega dolžan, kot odgovor, ali s takim časnikarskim vmažancem se jaz ne pečam, kajti pregovor pravi, da itemu pujsku ne meči pšenice, jo ne požre ampak pomadra.

Č. g. kaplanu Berku, ki se je v pivovarni, kamor zahaja dnevno na "juglo" pit, izrazil, da kdor molči, je deloma pripoznal — naj bo le potolažen, kajti ta pregovor je propadel z inkvizicijo. Če pa velja še danes, potem pa velja tudi za nekega ubeglega kaplana s Štajerskega.

To ni odgovor na časnikarske in druge napade, ampak le izjava na več pismenih in ustmenih vprašanj.

M. Pogorelec.

Clinton, Ind.

Kakor je bilo objavljeno v časnikih, se je vršila dne 31. maja skupna seja odnosno javen shod društva Skala št. 50 S. N. P. J., društvo Promogar št. 16 S. S. P. Z., društvo Balkan št. 68 S. D. P. Z. in dr. Studenček pod Skalo št. 213 S. N. P. J. Ister tako se strinjajo s shodom članov sv. Barbare.

Na shodu se je sprejela sledeča Resolucija.

1.) Vsa tukajšnja društva so za združitev nikor pa ne za priklopite.

2.) Odločno protestiramo proti ponovni zdravniški preiskavi.

3.) Združena organizacija najima popolnoma novo ime.

Predlog da se takoj sklice skupna konvencija vseh prizadetih Jednot in Zvez, da popolnoma reši uprašanje glede združitve. Skupna konvencija najima popolno moč:

a) ustanoviti bolniške in smrtniške razrede, da bodo odgovarjale vsem prizadetim članom.

b) Sestaviti potrebna pravila združene organizacije.

c) Pozivljamo vsa društva gromača člane vseh prizadetih Jednot in Vez, da podpirajo zgoraj omenjeni predlog, da pride čim prej do združitve. Jos. Žerovnik, predsednik shoda. Victor Zupančič, Justina Cadez, zapisnikarja.

KULTURNI IN RAZREDNI BOJ

Ako sliši bedasti filister o razrednem boju, se mu ježijo lasje in obhaja ga kurja polt po zadnji plati. V duhu vidi puste mornice in nešloveške ženske, ki se spopadejo v divji borbi ter obrnejo svojo združeno surovost proti njemu, proti veri, redu in hravosti, proti umetnosti in znanosti in končno proti paladiju hravstvene države in proti "sveti" lastnici.

Gledaš duha, ki ga pojmiš, ne mene! Tako more odgovoriti duhu na strašne domišljije špisarskega filistra.

Razredni boj je slepo razbijanje surovih žolnirskega topa ter ne pomenja ta omejitev ozkorčnega, malodružnega in kratkovidnega zapiranja človeka od obdajajočega sveta in tisočerih izpodbud državnega življenja in kulture.

Ta pomenja ta omejitev je razredni boj veliko osredotočenje družabnih sil, ki silijo naprej k velikemu cilju bodoče socialistične države, je obenem tudi najboljši in najzanesljivejši varuh vseh dragocenih dobrin kulture. Obrazoboreci prejšnjih dobnih bili socialisti in zločinsko, surove razbijanje dragocenih slike, kakor se je to zopet dogajalo v naših dneh, se ni izvršilo po kakšni proletarski bojevnicu, temveč po meščanski borilki za žensko pravo. Četudi mogočnaki današnje države brezobzirno zadržujejo množice organiziranega delavstva od uživanja lepot ter ne zganejo niti z mezinem za vzgojo množice k umejanju znanosti in umetnosti, vendar tudi kulturno najbolj zaostali delavec ne gane niti s prstom, da bi poškodoval dobrine kulture.

Razredni boj in vzgoja delavstva potom razrednega boja k sodelovanju na povzdigni človeštva — etudi ta povzgda ne pride današnjemu bojevniku v prid, temveč šele njegovim potomecem — sta vzgojila delavstvo k spoštovanju kulture.

Obenem pa tudi k boju za kulturo! Ne samo peščica objestnih naj ostane v živanju kulture, temveč znanje in umetnost, lepot in ljubezen, današnji delavec je obenem tudi najbolj zaostali delavec, ki zlomi okove.

Razredni boj je povzdignil delavstvo k samozvesti, bodisi posameznika, bodisi celokupnosti. Ne meščanska blagohotnost, ne očetovska skrb kapitalistične države niso odprli delavstvu oči, da osvobodilni pomen znanja, za požlahtnevalni učinek lepot in umetnosti, za vnosne krasote na ravni. Če bi šlo po volji gospodujega razreda in njega državne organizacije, bi delavstvo slepo in brezčutno tavalo mimo zlate preobilice sveta. Zasramovan razredni boj, neumorno organizacijsko in agitačno delo proletariata, stranke in strokovnih organizacij so tisti činitelji, ki povzgdujejo delavstvo iz brezupnega podvrženja "večni" in "nepojmljivi" siliter ga stavijo na trden temelj upapolnega boja proti minljivim državnim silam, kajih sebičnost in razredni interes je lahko razkrinjati.

Prosveta in izobrazba, to so sredstva, s katerimi je moderno delavstvo gibanje že od svega začetka vplivalo na delavce, da jih privede do spoznanja njih razrednega položaja in njih družabnega stališča. Ljudje, katerim so organizirani delave takoreč le puntarji, nezadovoljni, nenasitni in brezposebne podpore nekaj, kar

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

— Lastnik in izdajatelj:

DUGOSLOVANSKA DELAVSKA TISKOVNA DRUŽBA
v Chicago, Illinois.

Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

Oglas po dogovoru. Pri spremembih bivališča je poleg novega nasnaniči tudi stari naslov.

Glasilo slovenske organizacije Jugos. — socialistične zvezne v Ameriki.

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Pr. Podlipcu, 5039 W. 25. Pl. Cicero, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by

South Slavic Workmen's Publishing Company
Chicago, Illinois.

Subscription rates: United States and Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half year. Foreign countries \$2.50 a year, \$1.25 for half year.

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

4006 W. 31. STREET, CHICAGO ILLINOIS.

Telephone: LAWNDALE 9677

Francisco Villa in meksikanski proletariat.

(Nadaljevanje.)

V aprilu l. 1913 je Villa zapustil El Paso in odšel čez mejo v svojo razburkano domovino na novi boj. Ni šel kot poslušni vojščak pod drugim zapovednikom, temveč sam svoj, kot general s svojo armado.

Njegova armada? Obstala je iz širih mož in Villa je bil peti kot general! Imeli so seboj tri mršave konje, dva funta kave in sladkorja ter funt soli. To je bila vsa njegova "armada" in vse njegovo premoženje, s katerim je šel Villa drugič v boj s trdnim namenom, da — osvobodi Meksiko iz kremljev zemljiških aristokratov, ki so se zbirali okrog morilea Huerte. Kdo bi bil takrat — pred enim letom — misil, da bo Villa res izvršil kaj takega?

Cim je stopil na mehiška tla, sporočil je Carranza, da je pravljjen boriti se za konstitucijo, toda zemljiško vprašanje, da bo sam rešil "Peoni potrebujejo zemljo" — dejal je Villa — "in niti kapljice krv ne bodo prelili če jim ni zajamčena vsaka ped zemlje, ki jo osvojijo." Villa je mož dejanj; potlačeni siromaki ne dajo nič več na same besede. In Carranza, kateri je bil takoreč brez sposobnega vojskovođe, ni mogel ugovarjati.

Villa je šel v gorovje San Andrew v Čihuahui in tam zbiral rekrute. Ko so peoni slišali njegov klic na boj, drli so trumona k njemu. Tako velika je bila njegova popularnost, da je v enem mesecu imel tritisoč mož. V dveh mesecih je pognal federalne čete iz cele države v Chihuahua City in v šestih mesecih je primarsiral general Villa nazaj v Juarez na čelu širitoč mož, vzel mesto, zapobil huertovec proti jugu in dva tedna pozneje je zadnji federalec pobegnil iz Čihuahve.

Zmagoslavno je Villa prijezdil na čelo peonov v Cintad Chihuahua od koder je moral nekoč pobegniti kot šestnajstletni deček. Tako se je proglašil vojaškim guvernerjem cele države in pričel je z nenavadnim eksperimentom — nenavadnim zato, ker on ni imel niti pojma o tem — pričel je ustavljati vlado iz svoje lastne glave, vlado za 400.000 ljudi.

Pravijo, da je Villa imel izobražene in izkušene svetovalec — ali kakšna ironija! Njegovi svetovaleci, namesto da bi odgovarjali na njegova vprašanja, so vpraševali Villo za svet, poslušali njegove nasvete in delali po njegovih načrtih.

Samo en vzgled:

Ko je Villa organiziral začasno vlado, ni bilo nobenega denarja. Kar je bilo denarja med bogatejšimi ljudmi, so ga poskrili. Farmerji, ki so prodajali zelenjavno in meso v Cintad Chihuahua, niso hoteli ničesar voziti na trg, ker ni imel nihče denarja, da bi bil kupil. Položaj je bil naenkrat neznosen: laktota je pretela ljudstvu. Prišli so učeni svetovaleci in — vprašali Villo: "Kaj bo, kaj bo — ni nedarja!"

"Hm!" — odgovoril je Villa — "če ni denarja, ga bomo pa nare-

KDO JE JUNAK?

Pred par dnevi so chikaški list objavili sledečo kratko vest:

"Filip Bartha, star 19 let, je včeraj umrl v okrajni bolnišnici vsled srčne napake, ki je nastala radi prenapornega dela. Dve leti se je deček boril z delom in podpiral s svojim pičlim zasluzkom hromega očeha, mater, dva mlajša brata in sestro. Pred par tedni se je deček zgrudil v delavnici od teškega dela in od tistega časa ni dognil, dokler ga ni rešila smrt."

Kratka vest! Suhoparna vest za vsega site ljude, ki se naslajajo le ob senzacijah. Le proletarec — siromak — kot smo vsi, ki prodajamo naše delovne sile za pičilnih centrov, le tak vidi in teži celo tragično sliko mlade žrtve, ki je padla v okrutnem boju med biti in ne biti.

Kdo je junak?

Pred nekaj tedni so pripeljali Chicago truplo mladega fanta iz Vera Cruz. Sprejeli so mrlja z velikimi čestmi; pol miliona ljudi ga je čakalo pred mestno hišo, kjer so mu postavili mrtvaški oder. Pokopan je bil z veliko globo; župan, guverner in vsepolno druge odlične gospode v javnih službah mu je delalo parado.

Časopisje je pa mrlju posvetilo cele strani z debelimi naslovimi proslavljanja ga kot — junaka!

In kaj je storil? Nič! Potepel se je po chikaških beznicah, delati nič in slednji je vstopil v mornarico, odšel v Vera Cruz in tam, kjer se je nekote nastavil meksičanski krogli, ki mu je prevrtala glavo. In zato, ker ni storil nikdar nič koristnega za človeštvo in ker se je dal prav po nepotrebni ubiti, — je postal junak! Pa da niso ljudje še barbari!

Tukaj je pa deček, kateri je dve leti delal in delal, garal in garal, produciral stvari in slednji obležal pod teškim bremenom dela. Tukaj je bil deček, kateri je preživel oceta in matere, dva brata in sestrico z delom svojih mladih kosti in mišic. In deček, kateri žrtvuje svoje življenje v junaškem boju za obstanek — žrtvuje na oltar vsepožrešnega in vseuničujočega kapitalizma — je pravi junak . . .

Na tisoče, milione je takih junakov, mladih in starih med proletarci. Borijo se in padajo — tako resno. Ali gorje! V jutro 10. februarja nabiti so bili plakati po vsem mestu Čihuahva, in na istih je bilo čitati, da od tistega dne smatra se ves mehiški srebrni in papirnat denar ponarejenim, kateri se ne more več zamenjati za Villin denar in kdor bo skušal rabiti stari denar, bo zaprt šestdeset dni. To je spet pomagalo. Tisti dan je bilo nemogoče priti v državno palačo; ljudi se je karlo, ki so nosili in vozili srebro in ga zamenjavali za nove bankovce.

Tako mojstersko je general Villa rešil finančno vprašanje. Ampak to ni bilo njegovo edino delo. Izpolnil je besed, katero je dal peonom, ki so šli za njim v revolucion. Čim je prišel v Cintad Chihuahua, razlastil je Villa bogate Meksikance, ki so izkorisčali peone. Z eno samo poteko s personom je proglašil za lastnino konstitucionalistične vlade 17 milijonov akrov zemljišča z nebrojimi podjetji in palačami, ki so bile last Terrazasove rodbine in drugih milionarjev. Istopako se je zgodilo tudi z ogromnim posevom aristokrata Creela. Siromaki so vriskali veselja in blagoslavljali Villo kot svojega največjega dobrotnika.

Ali to še ni bilo vse. Villa je zaplenil tudi elektrarno v mestu Čihuahva, poulično železnicu, telefonski in vodni sistem in Terrazasov veliki parni mlin. Vsa ta podjetja je Villa dal mestu in uposiljil svojo armado, da je vožila kare, zdala podrto železnicu, delala v parnem mlinu in na hajendah, katere je zaplenil bogatašem. Dalje je Villa zgradil klavino in ukazal klasti Terrazasovo živino; meso je prodajal po pet centov funt, denar pa spravil v državno blagajno. "Za armado je najboljše", rekel je, "da v mirnem času dela. Vojak brez dela zmiraj misli samo na vojno."

(Konec prih.)

dili." Začudeno so ga gledali, toda on je resno ponovil, da se ne šali. Zapovedal je namazati tiskarski stroj s črnilm v kleti pod guvernerjevo palačo in v par urah je bilo tiskanih bankovev za dva miliona pezov. Novi denar ni imel nobene garancije v zlatu ali srebru, kakor je navada po celi svetu. Edina garancija je bila — ime: Francisco Villa, ki je bilo tiskano na bankoveh z debelimi črkami. Seveda Villa ni znal, kako se denar spravi v cirkulacijo; toda za svet ni vprašal nikogar.

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posiljata predsedniku družbe

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerednosti, ki posilj

zborovih volitvah na Kranjskem. — Ivo Politeo, Zagreb: Nešto o socializmu u Hrvatskoj. — H. Pajer, Praga: Konservativem v politiki. — Josip Marica, Nabrežina: Organizacija delavev s kamnom. — Alojzij Hreščak, Lokev: Politično delovanje učiteljstva. — A. R. Lemež, Dunaj: K socialnemu vprašanju slovenskega visokošoleca. — Otulaw, Sarajevo: Delavni problemi in organizacije. — Ignac Cerič, Goriča: Delavec in slovenska inteligencija. — Fran Skobl, Trst: Sanacija južne železnice in železničarji. — K. Slane, Novomesto: Izseljevanje Slovencev. — Rudolf Golouh, Trst: I. Maj. — Narodu. — V bodočnost. — Pregled.

"Naše zapiske" bi moral naročiti in čitati vsak zaveden socialist. Za celo leto stanejo samo \$1.30 in se jih naroča v Goriči, ulica treh Kraljev. Zlasti bi morali naročiti revijo socialistični klubi. Pred par dnevi smo dobili iz starega kraja poročilo, da prihaja le malo število revije v Ameriko. Naši socialistični klub naj gledajo na vsak način, da revijo haroče. "Naši zapiski" nam odpirajo širše obzorje o socialni in socialistični vedi, ker se v njih pretresajo mimočočni pojavi družbenega razvoja v umetnosti, tehniki, sociologiji itd.

Gustl: "Oh, tako sem rrevolucionar, da ti ne morem povedati; še vse bolj kot čikaški rdečkarji. Ti ljudje so napram meni prave pravete putke."

Jaka s tajzov: "Tvoje izpovedanje je misteriozno; izpršaj še enkrat svojo vest, morda je pa tej rrevolucionarnosti pravo ime rrrrreacionarnost. Eni pravijo, da so si te dve sestri in čisto lahko je, da si prvo zamenjal za drugo."

Pisma Jaka Štrigelu.

Lub sodruh redahter!

Kruetirk'n sm biu jez'n šir dni po tist'm, k' sm t' pisou ta zad'n prif. Od same jeze biu bi ta najraj kumarje in muhe jedu in trava grizu, č' b' take renije, kej pumagale za jeza. Ribežna sm poslou po pir s ta velk'im piskram, k' sm enkrat spisou pism. Reku sm mu: "Ribežna tla maš kvodr za pir in pism za Toneta vrž v prifkostn. Glej, d' boš kmal' nazaj pršou, zatu ker imama vti ta velka goba." — Korpo de bako, če ga ne pridem šubito, naj me udari strela božja," se je odrezou Ribežn. — "Ti le pejt po pir in men je use glih, č' ga prnesē šubito al pa hitr, strela božja pa prgmah pust, ker zate nemaraja v nebes'h in pekl," sem mu segu v beseda. — "Tuto steso zame, od mene imajo paura San Piero in sinjor Lucifer," je hitr' odgavuru Ribežn in zginu s piskram za grmovjem tku hitr, d' še cajta nism imou odgovor.

Sodruh redahter! V logari sma bli vsi tku žež kukr žabe, č' pu leta ne gre dž. Zdej s' lohka sam misliš d' sma čakal na Ribežna, kdaj bo pršou s piram, kukr greñne duše v vecah na odrešenje. Čakal sma ena ura, poti dne, al' Ribežna l' ni blo do niker. Tuhtal sma vše sorte o nem. Raus je reku, d' s' mu je zgudila k'kna ne sreča, Krtača je spet izgavuru, d' najbrž piše v salun, pa nam fige kaže, k' sma tku naumen, d' čakamo nanj, d' nam bo pir prnesu. Jest nism reku nč, amp'k sm od same jeze zaspau s trdn'm name nam d' ga bom prou podumače spuev in oprau brez krtače in žafe, k' se zb'dim drug juter. Al glej hudirja, drug juter, n' blo Ribežna niker. Čakal sma ceu dan in štural use sorte, Ribežna pa l' ni blo. Tku je miniu tud ta treh dan. K' je napoču ta četrt

dan, sm pa reku: "Ti, Brus ostaneš za komandanta in logari. Jest bom šou pa poglodat, kaj je z Ribežnam." — "Je že dobro, Jaka," je reku Brus, "vse bo čakal nate, kakor da bi bil ti tukaj. Letoliko glej, da privedeš Ribežna nazaj, ker brez njega bi se dolgačili, da bi žalosti pomrli."

Sej, veš sodruh redahter, d' sm biu lohka jezu, k' sm oblubu, d' pribud s celm štabam na piknik v Justice Park, zdej m' je pa manjkalo mojga obrsta in gih hotu sm reč Brusu, d' nej ta črn uzame Ribežna, k' je Krtača za upou: "Lej'ga, lej'ga Ribežna!"

"K' se okul obrnem, res vidim Ribežna, k' je pelou šajtrga, k' je bla nažožena zvrha. Že od daleč je vriskou: "Eviva Ántonio, evi va kompare Nimadost! Eviva Ribežen, eviva tuti kvanti!" — Usi s' misl, d' je Ribežna znoru, al' boš dav, ki si ga dobu za orglice, pa sva bot." — "Preveč je Ribežen!" — "Si že tropo, pa pojdi v peržon;" — "Ali je to tvoja zadnja beseda?" — "La ultima," sem reku Tone, al' dav boš tud ūbito kapara, ker jest fari nič ne kreditiram." — "Koliko pa hočeš?" — "Cento skudi!"

"Jih nimam." — "Na manjar la župa in nel peržon." — "Petdešet se je pa s šajtrga tku deleč približu, d' sma vidl, kua je v skaršajtrga sma pa tku usi z'jal kukr b'k nova vrata. K' je pršou bliže, sma vidl, d' ima na šajtrg potie, šnops, vin, šunkn, prata in celga pečenga purmana. Zdej sma še le debel gledal in Krtača je reku: "Gotovo se je zgodu čudež!" — "Oštja de pantalon," je zavpov Tone, Ribežen, "ma ke čudež, al sa ga tebi tudi Johance zmešale tvoja testa?" — "K' s' se pa klatu Ribežen?" — "Sem ga vprashou, k' je ta velk far, ki me je tuto tempo pršou bliz. — "Špeta un poko, gledov grdu. "Vse skupaj je doli sedi, jej, pij kome la vaka, humbug!" — "Koga humbug?" — "In potlej ga bom vse povedov. Sej se je oglasu Tone. — "Ja, humveš sodruh redahter, d' s' nisma bu," je zavpov ta velk far in pustil tu dvakrat reč in sma prec udaru po mizi, da so bikieri skočil ležal okroh šajtrga v trav. Ri

bežen je odpru ena flaša vina in humbug. Ravno sedaj si naredil humbug." — "Kdo je humbug?" — "Ko zakričal Tone in zgrabil ta močnega farja za vrat. Zdej je planov, če ga je dobra. Porko del hrvaska meštar med oba in tud malskacon pri tem sem pa preveč prijev ta velega farja. V tistem odperu usta in se ga spiu cela pinjata. Honede nisem imov več in sem ga začev študirat, kaj bi ga naredu. Troveto, trovato! sem zaupov in mislu, Tonet neseš letera v Čikago, pa ga prosiš za en kvodr. In kvel tempo se prepleta era treno, na katerem je biv sam karbon. Kakor žaba v voda, taku sem jest skoču na tist treno de karbone. V en ur sem biv na Ashland ave., ker sem skoču s trena in ja ubrav na dom Toneta. Ko na porta potrkam, ga pride odpirat kuharca in me pogleda kakor diavolo iz krugle. "Kuga bi radi?" — "Se zadere nad meno." — "Ali ste prišli na botriño?" — "Kou la fiaka," sem reku kuhare. "Ga imam važna letera za gaspuda Toneta, prijatlja Jaka Štrigla, jest o botrini niente kapišo." — "Tla v tista gustilna pejte," zopet zareži nad manu, "tam boste našli tega svinjarja, ki dela taka sramota svojmu patronu," in sera la porta avanti il mio naso. Prima sem biv taku jezen, da biv najraje stopu za njo in jo nauču, kome ke se parla kon Ribežn, s prvim stenografiom Jake Štrigla. Ko sem pa bolj premlu njeni besede, sem pa sam seb reku, mogoče ima ražon, in obrnu sem se prot tist oštariji, ki mi jo je pokazala kuharca. Kome ke entro, sem vidu šubito, da sem na pravem mestu, ker je gih ošir odperu vrata dek eksatra kamera in sem tam vidu Toneta, ki se je tako deržev, kuka grešnik, ki va na forka. Brez da bi katerga kej vprashov, sem šovkar v ekstra kamera in sem reku:

"Kome va večo, zakaj se pa taku držiš, kakor da bi biv tri dni ješih piv? Tukaj je letera od Jaka Štrigla." — "Kaj govor, ta rokovnjač?" — "Zraven nega vpravšen v velik far. — Taži makako, Srbus

Tvoj Jaka.

— Večerja, ki je stala 800,000

K. — Pred kratkom je smrtno ponesrečil na Koroškem T. Dreher, iz znane rodbine Dreherjev, katere je obogatelo pivo, ker je s svojim avtomobilom tako divjal po cesti, da je vožnja moralna končati s katastrofo. Kadar se Dreher ni zabaval z vratolomnim športom, je razispal denar, ki je bil izprešan iz pivovarniških delavev, kakor da bi ga pobiral na cesti. Neko zimo se je strašno dolgočasil na otoku Brioni pri Poli. Ker se je hotel na vsak način zabavati, je povabil k večerji dvanajst svojih najboljših prijateljev in dvanajst dam. Prijatelji so deloma živelni na Dunaju, na Ogrskem in v Rivieri; dame pa na Dunaju in v Parizu. Da se povabljanim gostom ni bilo treba voziti v prenapolnjenih železniških vozovih, je za vsakega gosta najel posebni vlak. Da je večer gostom ostal v spominu, je vsak prijatelj dobil škatljico za smotke iz zlata, dame pa zlate ročne torbie, na katerih je bil datum veselega žretja vdelan z briljanti. Večerja je seveda stala malenkost osem sto tisoč kron. Uspeh je bil kolosalen. Oče je na to svojega nadobudnega in priletnega sina postavil pod kuratelo.

Sedaj, ko je ta trot v človeški družbi ponesrečil smrtno, so kapitalistični časniki prinesli dolge slavospeve o njem. Po našem mnenju pa tega trota prav nič ne pogreša človeška družba.

Gumovi Obroči za Avtomobile

PO TOVARNIŠKI CENI

Prihranite si 30 do 60 odstotkov.

Obroč	Cev
(Tire)	(Tube)
28x3	\$ 7.20
30x3	7.80
30x3½	10.80
32x3½	11.90
34x3½	12.40
32x4	13.70
33x4	14.80
34x4	16.80
36x4	17.85
35x4½	19.75
36x4½	19.85
37x4½	21.50
37x5	24.90

V zalogi imamo vse druge velikosti. Non-Skid obroči (Tires), 15 odstotkov več, rdeča cev (Tube) 10 odstotkov več, kot siva. Obroči so vsi svedki, novi in garantirani. Najboljšega neodvisnega izdelka. Kupite direktno od nas ter si prihranite denar. 5 odstotki popust, če se takoj z naročilom pošljete denar. Za pošiljanje po C. O. D. zahtevamo 10 odstotno svoto kot deposit. Pregled istih dovoljen.

TIRES FACTORY SALES COMPANY,
Dept. A. Dayton, Ohio.

Izvanredna ponudba za nogavice.

Trajna nošnja nogavic za moške in ženske — Wear-Ever Hosiery.

Zenska izvanredna ponudba.

Za nekaj časa samo: šest parov črnih nogavic, vrednih po 35c, vsake barve z pismeno garancijo, vrednih po 35c, za \$1.00 in 10c za pošting poštnino in drugo.

Izvanredna ponudba možem.

Za nekaj časa samo: šest parov ženskih nogavic, vrednih po 35c, vsake barve z pismeno garancijo in en par podvez — aradies Garters — za en dolar in 10c poštnino itd.

Vam so znane iz nogavice: te prestojo preskušajo, dočim se vse druge hitro raztrgajo. Dajo vam pravo olajšavo, nimač živu, da bi vas drgnil, in njih oblika ostane ista, ker so kvačniki in ne prešani. Te nogavice so garantirane v modi, kakor tudi v kakovosti in trpežnosti, in sicer za šest mesecev, ne da bi se raztrgali in če se, dobite nove zastonj. Ne odlašajte in pošljite po te nogavice, predno se ne konča ta izvanredna ponudba. Pošljite natančno velikost, oz. štev.

WEAR-EVER HOSEERY COMPANY, Dayton, Ohio.

5 ZA VAŠO SOBO 5 LEPIH PENNANTS.

Yale in Harvard, vsak 9x24 palcov. Princeton, Cornell, Michigan, vsak 7x21 palcov velik.

Najboljše kakovosti, z všitim napisom, lepimi črkami in pravilno izdelano v raznih barvah. Ta lepa zbirka se pošlje proti plačilu 50c in 5 poštnih znakov za pokritje stroškov. Pošljite sedaj.

HOWARD SPECIALITY COMPANY, Dayton, Ohio.

Mir po dnevi in pokojno spanje po noči je pridobitev teh, ki se bojujejo proti revmatizmu, trganju po udih, neuralgiji in lumbago z Dr. Richterjevim "Pain Expeller". Čemu dalje trpeti, ko si lahko za 25 centov omislite v vsaki lekarni to blaženo olajšilo? Samo paziti je treba pri kupovanju na varstveno znamko s sidrom.

(Advertisement.)

Skrivnost clevelandskega župnišča je naslov lični knjižec s slikami na 52 straneh. Cena 25c, ali 5 knjižic za en dolar. Zajedno imamo v zalogi še par rdečih brošur "Ženinam in nevestam", komad 25c. Zdravilna knjiga Naša zdravila stane 50c.

Slovenska knjigarna, 535 Washington St. (6X-adv.) Milwaukee, Wis.

100 KРАСНИХ И БАРВАНЫХ РАЗГЛЕДНИЦ

Mnoge so krasne slike lepih modelov in igralk, poleg tega pa tudi samo se polneč Fountain Pen

Vse za 50c.

To je največja prilika, da si nabavite lepe slike in razglednice vse vrste. — Množe se težko dober ter so se prodajajo posamezne za ceno, kateri mi zahtevamo za 100. Te se bodo hitro raprodale vsem tistim, ki ljubijo krasno v naravnih slikah in kateri so vneti za lepe in polne modele.

Samo se polneč Fountain Pen pošljemo z tem naročilom. Samo to se so prodajajo v prodajalnah po \$1.00 komad. Vseh 100 razglednic in Fountain Pen za 50c ter 10c za pokritje poštnine.

ART PORTRAYAL COMPANY, Dayton, Ohio.

FOTOGRAFIJE

najfinješega dela, najšibko ženitovanjske, društvene ali družinske, vedno dobro in okusno izdeluje

Ivan Včelik
PRVI HRVATSKI FOTOGRAFIST
1634 Blue Island Ave., med 18. in 16. ul., CHICAGO, ILL.

Z vsakim tucatom slik damo krasno darilo. Telefon: Canal 2599.
NA ZAHTEVO POŠLJE NA DOM.

Ako živate izven Chicago, pišite po naš cenik za dobro vino in žganje, ...

JOS. BERNARD, 1903 BLUE ISLAND AVENUE, (DEPT. C.) CHICAGO, ILLINOIS.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Ceškem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

KADAR potrebujete društvene potrebščine kot zastave, kape, regalije, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

Ustanovljena dne 16. avgusta
1908.

PODPORNA ZVEZA

Inkorporirana 22. aprila 1909
v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: FRAN PAVLOVIČ, box 705, Conemaugh, Pa.
 Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 8, box 91a, West Newton, Pa.
 Tajnik: ALOJZIJ BAVDEK, box 187, Conemaugh, Pa.
 Pomočni tajnik: IVAN PROSTOR, box 120, Export, Pa.
 Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
 Pomočni blagajnik: JOSIP MARINČIČ, 6408 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ZAUPNIK:

ANDREJ VIDRIH, box 523, Conemaugh, Pa.

NADZORNIKI:

VILJEM SITTER, 1. nadzornik, Lock box 57, Conemaugh, Pa.
 FRAN TOMAŽIČ, 2. nadzornik, Gary, Ind., Toledo, Sta., box 73.
 NIKOLAJ POVŠE, 3. nadz., 1 Craib st., Numrey Hill, N. S. Pittsburgh, Pa.

POROTNIKI:

IVAN GORSEK, 1. porotnik, West Mineral, Kansas, box 211.
 JAKOB KOCJAN, 2. porotnik, 409 Ohio Street, Johnstown, Pa.
 ALJOZIJ KARLINGER, 3. porotnik, Girard, Kansas, R. F. D. 4, box 86.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
 GLAVNI URAD v hiši št. 46 Main Street, Conemaugh, Pa.

POMOŽNI ODBOR:

Dremelj Jožef, box 275, Conemaugh, Pa.
 Gavčnik Ivan, R. F. D. 3, box 54, Johnstown, Pa.
 Zaman Franc, box 556, Conemaugh, Pa.
 Klinar Martin, 812 Chestnut street, Johnstown, Pa.
 Rupert Jakob, box 238, South Fork, Pa.
 Gabrenja Matija, R. D. 1, box 120, Johnstown, Pa.

PRIPRAVLJALNI ODBOR ZA ZDRUŠTEV SLOVENSKIH PODPORNIH NAPREDNIH ORGANIZACIJ.

Predsednik: Viljem Sitar, box 57, Conemaugh, Pa., član S. D. P. Z.
 Zavetnik Jožef, 2821 Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. N. P. J.
 Martin Konda, 2658 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. S. P. Z.
 Hrast Anton, P. O. New Duluth, Minn., član S. N. P. J.
 Štefančič Martin, box 78, Franklin, Kans., član dr. sv. Barbare.
 Frank J. Aleš, 4006 W. 31st St., Chicago, Ill., član S. D. P. & P. D.
 Goršek Ivan, box 211, West Mineral, Kans., član A. S. B. P. D.

Uradno Glasilo: PROLEARTC, 4006 W. 31st Street, Chicago, Ill.

Canjena društva, oziroma njih uradniki, so ujedno prošeni, pošiljati vse dopise in denar, naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošilja glasom pravil, edino potom Poštini; Expressnih; ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kakršno koli poskrbitnost, naj to nemudoma naznanijo urad glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

Štiri mesečni račun Slov. Del. Podp. Zveze od 1. jan. do 30. aprila 1914

DOHODKI

Vsa društva vplačala od 1. jan. do 30. aprila.....	\$17,438.07
Obresti čekovnega računa pri L. S. Banking & Trust Co., od 1. jan. do 30. aprila.....	31.32
Obresti obrestne vloge pri Prvi Narodni Banki Conemaugh, Pa., do 30. aprila.....	85.35
Obresti obrestne vloge pri Conemaugh Deposit Banki, Conemaugh, Pa., do 28. feb.....	66.66
Obresti obrestne vloge pri Potter Title & Trust Co., Pittsburgh, do 1. jan.....	33.33
Za prodano pisalno mizo.....	5.00
eden ček preveden v pisan v dobro vrhovnemu zdravniku.....	6
Skupni dohodki v štirih mesecih.....	17,659.79
Cisti preostanek z dne 1. januarja 1914.....	21,794.59
Skupaj.....	\$39,454.38

IZDATKI

Plače uradnikov, dnevnice in vozni stroški.....	\$17,263.00
Poština in druge uradne potrebštine.....	904.66
Tiskovine in Glasilo.....	104.62
Vrhovni zdravnik za pregled raznih tiskovin, presejan itd. in poština.....	248.40
Najemna, kurjava, razsvetljava in žičenje glavnega urada, ter telefon.....	26.22
Zvezni odvetnik.....	85.20
Tožbeni stroški v državi Arkansas.....	25.00
Varniške za krajevna društva.....	50.00
Del skupnih konferenčnih stroškov za združenje v Chicago.....	7.77
Zavarovalnina proti ognju glavnega urada.....	12.24
Speciálni zdravnik za preiskovanje bolnika.....	1.00
Skupni izdatki v štirih mesecih.....	\$18,730.57
Skupni dohodki in preostanek od 1. jan.....	\$39,454.38
Skupni izdatki v štirih mesecih.....	18,730.57
Dne 30. aprila toraj čistega preostanka.....	20,723.81

K GORNJI VSO TI SE SE PRISTEJE.

Nevrjeni čeki.....	4,500.50
Neporabljena ročna blagajna glavnega tajnika.....	16.70
Neporabljena ročna blagajna glavnega blagajnika.....	3.61

Toraj skupne gotovine dne 1. maja 1914.

GORNJA VSO TI JE RAZDELJENA SLEDEĆE.

Na čekovnem računu Lake Shore Banking & Trust Co., Cleveland, Ohio.....	3,181.76
Obrestna vloga Lake Shore Banking & Trust Co., Cleveland, Ohio.....	5,000.00
Obrestna vloga Prva Narodna Banka, Conemaugh, Pa.....	5,085.35
Obrestna vloga Conemaugh Deposit Bank, Conemaugh, Pa.....	5,066.66
Obrestna vloga Potter Title & Trust Co., Pittsburgh, Pa.....	5,033.33
Obrestna vloga Cleveland Trust Co., Cleveland, Ohio.....	1,828.21
Neporabljena ročna blagajna glavnega tajnika.....	16.70
Neporabljena ročna blagajna glavnega blagajnika.....	3.61

Toraj skupaj.....

Pri Lake Shore Banki v dobrem eden ček, ki bil že vračen, a se ne izplačen.....	29.00
Skupaj.....	\$25,244.62

Denar mladoletnih dedičev umrlih članov S. D. P. Z. naložen na obresti,
v oskrbi zaupnika S. D. P. Z. s pripisanimi obrestmi.

V Prvi Narodni Banki, Conemaugh, Pa., za naslednje:	
Marija Kern.....	\$ 89.58
Andrej Kern.....	89.58
Julija Kern.....	89.58
Ana Kodelja.....	263.55
Marija Kodelja.....	263.55
Skupaj.....	\$795.85

V Conemaugh Deposit Banki, Conemaugh, Pa., zanesljedne:

Marija Sever.....	100.00
Rozalija Sever.....	100.00
Ljubica Stosic.....	150.00
Ana Stosic.....	150.00
In za umorilnega brata Fran Kosmat.....	283.72
Skupaj.....	\$783.72

V mestni hranilnici Ižubljanški za naslednje:

Marija Ocepek.....	Kron 244.50
Katarina Ocepek.....	Kron 244.50
Alojzij Planinšek.....	Kron 1,222.00
Skupaj.....	Kron 1,711.00

Frank Pavlovič, predsednik: Louis Bavdek, tajnik;
William Sitter, I. nadzornik; Jos. Žele, blagajnik;
Nick Povše, III. nadzornik; And. Vidrich, namest. II. nadz.IZ URADA GLAVNEGA TAJNIKA
SLOVANSKE DELAVSKE POD-
PORNE ZVEZE.

PREMEMBE PRI DRUŠTVIH:

Pristopli člani-ce k društvu:

"Jasna poljana" štev. 10. — Čuk Jakob, c. št. 4703, v prvi oddelek.

"Moj dom" štev. 14. — Tomšič Ivan, c. št. 4714, v prvi oddelek.

"Slovenski bratje" štev. 23. — Baje Anton, c. št. 4365, v prvi oddelek.

"Planinski raj" štev. 35. — Kerin Ivan, c. št. 4719, v prvi oddelek.

"Jutranja zvezda" štev. 41. — Lindič Martin, c. št. 4713, Delost Ivan, c. št. 4714, oba v prvi oddelek.

"Slovenski bratje" štev. 47. — Urbančič Marija, c. št. 4723, v prvi odd.

"Slovenski mladenič" štev. 48. — Sorko Ivan, c. št. 4725, v prvi oddelek.

"Vrb planin" štev. 55. — Krašelj Filip, c. št. 4718, Plešnik Franc, c. št. 4716, Glavan Anton, c. št. 4717, vsi v prvi oddelek.

"Napred slovenci" št. 61. — Kranjančič Ivan, c. št. 4712, v prvi odd.

"Adamič in Lunder" štev. 63. — Kojančič Jožef, c. št. 4715, v otr. odd.

"Bratje trdo stojimo" štev. 65. — Zgone Franc, c. št. 4721, v prvi odd.

"Pod triglavom" štev. 73. — Capuder Ivan, c. št. 4726, v prvi oddelek.

"Naprej do zmage" štev. 75. — Urbančič Jožef, c. št. 4709, v prvi odd.

Prestopli člani-ce.

Pivk Jakob, c. št. 4387, Dolinar Peter, c. št. 4388, Dolinar Anton, c. št. 4389, Grošelj Anton, c. št. 4187, od dr. št. 70, k dr. št. 23, Benčina Alojzij, c. št. 535, od dr. št. 2 k dr. št. 1. Hočevar Jožef, c. št. 4482 od dr. št. 54, k dr. št. 51, Pajk Mihael, c. št. 3281, od dr. št. 20, k dr. št. 33, Zaggar Anton, c. št. 4530, od dr. št. 70, Kobal Andrej, c. št. 3568, od dr. št. 69, k dr. št. 13, Kmetič Ivan, c. št. 2023, od dr. št. 6, k dr. št. 3, Jelovčan Jožef, c. št. 1072, od dr. št. 7, k dr. št. 76.

"Moj dom" štev. 14. — Mavretič Franc, c. št. 1960. Juršič Matija, c. št. 4362. Lučič Matija, c. št. 4591. Mavretič Lovreneč, c. št. 3740. Mavretič Ana, c. št. 3739. Mavretič Marija, c. št. 3738. Hren Anton, c. št. 1686.

"Nada" štev. 20.—Jarnovič Ivan, c. št. 3645.

"Sokol" štev. 21.—Berligr Vincencij, c. št. 545.

"Od boja do zmage" štev. 22. — Hribar Franc, c. št. 1989. Zabukovec Jožef, c. št. 3274.

"Slovenski bratje" štev. 23. — Boštjančič Franc, c. št. 2984. Pečjak Ivan, c. št. 986. Knap Jakob, c. št. 1125. Celhar Franc, c. št. 3680. Bratonič Ivan, c. št. 1684. Zadel Ivan, c. št. 1976. Korele Ivan, c. št. 2155.

"Delavec" štev. 25. — Dolenc Jožef, c. št. 3841.

"Mirolob" štev. 27. — Mrak Matija, c. št. 4410. Klun Ivan, c. št. 4411. Jaklič Jernec, c. št. 891.

"Habsburški sinovi" štev. 28. — Zorec Andrej, c. št. 1405. Šepic Leopold, c. št. 4553.

"Jutranji zarja" štev. 29. — Pehljan Ivan, c. št. 842. Sever Franc, c. št. 844.

"Trpin" štev. 30. — Gorenc Anton, c. št. 897. Seljak Jakob, c. št. 2089. Mihelčič Franc, c. št. 3657.

"Planinski raj" štev. 35. — Vevar Franc, c. št. 1337. Štibilj Gabriela, c. št. 3824.

"Zdravljitelj" štev. 36. — ukarin Ivan, c. št. 3119. Mikalč Marko, c. št. 1403. Vukodler Simon, c. št. 3048.

"Ljubljana" štev. 37. — Južna Ivan, c. št. 3029. upec Franc, c. št. 2190. Svet Jožef, c. št. 4658. Arko Alojzij, c. št. 4351. Pribonič Jožef, c. št. 4252.

"Dobri bratje" štev. 38. — Meteljko Ivan, c. št. 4669.

"Sokol" štev. 39. — Pintar Jakob, c. št. 1315. Brozovič Peter, c. št. 3563.

"Jutranja zvezda" štev. 41. — Martinček Ivan, c. št. 1795. Turk Gregor, c. št. 3043. Celha Jožef, c. št. 3244. Bančič Ivan, c. št. 3245. Gregorič Josip, c. št. 3527. Vajnjal Jožef, c. št. 3688. Fink Anton, c. št. 1809.

"Mladi slovenec" štev. 42. — Milovnik Jakob, c. št. 2017. Lavrin Anton, c. št. 4469.

"Sava" štev. 34. — Lang Ivan, c. št. 2969.

"Mirni dom" štev. 45. — Kosmelski Leopold, c. št. 1672.

"Slovenski bratje" štev. 47. — Benčevič Aleksander, c. št. 1915. uraj Jošip, c. št. 2322. Matjušek Josip, c. št. 2944. Ivanovski Josip, c. št. 3111. Vinčelovski Adam, c. št. 4509.

"Clevelandčki slovenec" štev. 49. — Celhar Frančiška, c. št. 2213. Maver Frančiška, c. št. 3378. Breščič Marija, c. št. 5377.

"Proletarec" štev. 50. — Kokal Anton, c. št. 3114.

"Delavec" štev. 51. — Šperek Ivan, c. št. 2142. Stražišar Josip, c. št. 4558. Erjavec Mihail, c. št. 2666.

"Ljubljanski grad" štev. 52. — Selnik Rudolf, c. št. 2215.

"Planinski vijolica" štev. 53. — Žnidarski Jožef, c. št. 2235. Railik Jožef, c. št. 3127.

"Karol Učekar" štev. 54. — Veselčič Ivan, c. št. 4627.

"Vrh planin" štev. 55. — Krznar Jožef, c. št. 2334.

"Skala" štev. 56. — Štrukelj Jožef, c. št. 3194. Kojan Ivan, c. št. 4456.

"Rudar" štev. 58. — Misevski Aleksander, c. št. 4079.

"Močninski trpin" štev. 60. — Lašnjavec Franc, c. št. 1017.

"Napredni slovenec" štev. 61. — Slane Ivan, c. št. 3598. Kuzma Ivan, c. št. 4070.

"Bratoljub" štev. 64. — Hribenik Jožef, c. št. 3148. Kmetec Filip, c. št. 3295. Maroh Franc, c. št. 3712. Sem Martin, c. št. 3717. Štefan Franc, c. št. 4254. Wergler Jera, c. št. 4335.

"Bratje trdno stojmo" štev. 65. — Žibert Alojzij, c. št. 3254.

"Zdržani balkan" štev. 68. — Merkamer Ivan, c. št. 3444. Mackovčič Gregor, c. št. 3654. Jankelj Anton, c. št. 3797. Ravnikar Stefan, c. št. 4417.

"Balkan" štev. 69. — Božič Andrej, c. št. 3891.

"Pod triglavom" štev. 73. — Otoničar Franc, c. št. 4572. Berila Ivan, c. št. 3971. Skovar Pavl, c. št. 3972. Cafur Ivan, c. št. 4039.

"Črtni člani-ce iz društva:

"Pomočnik" štev. 2. — Polanc Franc, c. št. 701.

"Zaveznik" štev. 3. — Puntar Franc, c. št. 1619. Turški Jožef, c. št. 3596.

"Zavedni slovenec" štev. 4. — Bernič Tomaž, c. št. 533. Stupič Jakob, c. št. 3925. Stupič Jožef, c. št. 4245.

"Avstrija" štev. 5. — Turk Ivan, c. št. 2041. Zakšek Alojzij, c. št. 3327. Novak Franc, c. št. 3415. Joe Martin, c. št. 4443. Korošček Martin, c. št. 1822. Pruh Franc, c. št. 3974.

"Zavedni stajerc" štev. 9. — Zaloškar Jožef, c. št. 1151.

"Moj dom" štev. 14. — Gržine Ivan, c. št. 2751. Rolič Ivan, c. št. 3019.

"Bratstvo" štev. 16. — Kraščevič Ivan, c. št. 655.

"Slovenski bratje" štev. 23. — Zidar Franc, c. št. 1438. Smole Josip, c. št. 2773. Kendi Ivan, c. št. 3677. Endris Matija, c. št. 3977. Maček Viljem, c. št. 3978. Mlekuž Anton, c. št. 3797. Žeman Josip, c. št. 4276. Anžiček Anton, c. št. 1645. Grabnar Ivan, c. št. 2011.

"Ilirija" štev. 24. — Salnič Ivan, c. št. 1726.

"Habsburški sinevi" štev. 28. — Tušek Alojzij, c. št. 2824. Šumar Jurij, c. št. 3386.

"Slovenska Zastava" štev. 33. — Bombač Ivan, c. št. 3686.

"Dobri bratje" štev. 38. — Kukec Franc, c. št. 3813. Wuko Ivan, c. št. 1269.

"Jutranja zvezda" štev. 41. — Bedenšek Alojz, c. št. 1762.

"Delavec" štev. 51. — Hočevar Jožip, c. št. 4482.

"Planinski vijolica" štev. 53. — Stovanja Matija, c. št. 2236. Stovanja Jožef, c. št. 3391. Stovanja Anton, c. št. 2243. Matko Jožef, c. št. 3939. Cvetnič Anton, c. št. 2949.

"Škala" štev. 56. — Mausar Martin, c. št. 4291.

"Mončunski trpin" štev. 60. — Kos Franc, c. št. 2763.

"Mirolob" štev. 27. — Mrak Matija, c. št. 4410. Klun Ivan, c. št. 4411.

"Jutranji zarja" štev. 28. — Zorec Andrej, c. št. 1405. Šepic Leopold, c. št. 4553.

"Jutranja zvezda" štev. 29. — Pehljan Ivan, c. št. 842. Sever Franc, c. št. 844.

"Trpin" štev. 30. — Gorenc Anton, c. št. 897. Seljak Jakob, c. št. 2089. Mihelčič Franc, c. št. 3657.

"Planinski raj" štev. 35. — Vevar Franc, c. št. 1337. Štibilj Gabriela, c. št. 3824.

"Zdravljitelj" štev. 36. — ukarin Ivan, c. št. 3119. Mikalč Marko, c. št. 1403. Vukodler Simon, c. št. 3048.

"Ljubljana" štev. 37. — Južna Ivan, c. št. 3029. upec Franc, c. št. 2190. Svet Jožef, c. št. 4658. Arko Alojzij, c. št. 4351. Pribonič Jožef, c. št. 4252.

"Dobri bratje" štev. 38. — Meteljko Ivan, c. št. 4669.

"Sokol" štev. 39. — Pintar Jakob, c. št. 1315. Brozovič Peter, c. št. 3563.

"Jutranja zvezda" štev. 41. — Martinček Ivan, c. št. 1795. Turk Gregor, c. št. 3043. Celha Jožef, c. št. 3244. Bančič Ivan, c. št. 3245. Gregorič Josip, c. št. 3527. Vajnjal Jožef, c. št. 3688. Fink Anton, c. št. 1809.

"Mladi slovenec" štev. 42. — Milovnik Jakob, c. št. 2017. Lavrin Anton, c. št. 4469.

"Sava" štev. 34. — Lang Ivan, c. št. 2969.

"Mirni dom" štev. 45. — Kosmelski Leopold, c. št. 1672.

"Slovenski bratje" štev. 47. — Benčevič Aleksander, c. št. 1915. uraj Jošip, c. št. 2322. Matjušek Josip, c. št. 2944. Ivanovski Josip, c. št. 3111. Vinčelovski Adam, c. št. 4509.

"Clevelandčki slovenec" štev. 49. — Celhar Frančiška, c. št. 2213. Maver Frančiška, c. št. 3378. Breščič Marija, c. št. 5377.

"Proletarec" štev. 50. — Kokal Anton, c. št. 3114.

"Delavec" štev. 51. — Končan Ivan, c. št. 2147. Logar Anton, c. št. 2144.

"Grebovec Franc, c. št. 2327. Legat Ivan, c. št. 3059.

"aKrol Učekar" štev. 54. — Bečej Mihael, c. št. 981.

"Zdržani balkan" štev. 68. — Kirš Ivan, c. št. 3450. Rošelj Neža, c. št. 4213.

"Kosciuszko" štev. 72. — Batko Mihal, c. št. 4168. Duraj Jožef, c. št. 4702.

"Zdržani balkan" štev. 68. — Podgrajec Alojzij, c. št. 2996. Žirovnik Jožef, c. št. 4002.

NAZNANILO.

Vsem cenjenim tajnikom društva S. D. P. Z. naznjam, da sem razposlal pretečeni teden nova mesečna poročila, katera soglašajo s poslovanjem po starejšini.

"Delavec" štev. 25. — Bartonec Jernej, c. št. 723. Bartonec J. J., c. št. 2622.

"Zdržani balkan" štev. 68. — Podgrajec Alojzij, c. št. 2996. Žirovnik Jožef, c. št. 4002.

Naši člani-ce od društva:

"Delavec" štev. 25. — Bartonec Jernej, c. št. 723. Bartonec J. J., c. št. 2622.

"Zdržani balkan" štev. 68. — Podgrajec Alojzij, c. št. 2996. Žirovnik Jožef, c. št. 4002.

Naši člani-ce od društva:

"Delavec" štev. 25. — Bartonec Jernej, c. št. 723. Bartonec J. J., c. št. 2622.

"Zdržani balkan" štev. 68. — Podgrajec Alojzij, c. št. 2996. Žirovnik Jožef, c. št. 4002.

Naši člani-ce od društva:

"Delavec" štev. 25. — Bartonec Jernej, c. št. 723. Bartonec J. J., c. št. 2622.

"Zdržani balkan" štev. 68. — Podgrajec Alojzij, c. št. 2996. Žirovnik Jožef, c. št. 4002.

Naši člani-ce od društva:

"Delavec" štev. 25. — Bartonec Jernej, c. št.

Iz polja moderne vede.

ODLOMKI OCENE IZ "NAŠIH ZAPISKOV" O ABDITOVU KNJIGI "SOCIALNI PROBLEMI."

(Dalje.)

In na Slovenskem kapital vedno bolj prodira, kapitalizem se vedno bolj krepi; zato se vedno bolj uveljavlja socialistična misel.

Kakšna je ta misel?

Abditus nam jo razlagata v svojih razpravah o idejni smeri modernega socializma, o Marksu in marksizmu. Neizogibno je bilo pač, če smo hoteli, da se socialistmu na Slovenskem pridobi ne le domovinska pravica, ampak tudi faktična moč, t. j. vpliv na razvoj slovenskega življenja, — neizogibno je bilo, pravim, da se je na temu stremljenu, teoretična podlaga in opora. Da bi ideja samaobsebi zmagala, se menda ni še primerilo; še vedno je bilo treba, da jo je uveljavila materialna moč. Drugo brez drugega ni mogoče. Zato je bilo potrebno, da so se temna stremljena, slutnje delavskega gibanja, raztolmačila in konkretizirala, prejela določno in preeizno obliko.

Videli smo razvoj nove dobe, ki se je izvršil po svetu v socialno gospodarskem in kulturnem oziru. Videli smo, kako je ta razvoj šel preko utopistov in fantastov, preko liberalnih ekonomov in gospodarskih filozofov. Končno je dospel tja, kjer ga je fiksiral K. Marks s svoji mneprimerno bistrom in globokim vpogledom. Marks je dal socialističnim težnjam in mislim znanstveno obliko, uredil jih je v sistem, pokažal je nujnost razvoja. Zgodovinski materializem je metoda, po kateri prihaja do spoznanja, da je izvor kapitalističnega dobička neplačani delavni čas, t. j. nadvrednost, ki jo kapitalist neoprávno vnovčuje sebi v korist in na škodo delavcu; današnji partikularni produksijski način rodi akumulacijo in centralizacijo kapitala; iz tega izvira zoper brezposelnost, ki roditi rezervno delavsko armedo, potaplajočo se v vedno brezupnejše širočaštvo; vse skupaj pa nujno sili k temu da se doseže revolucionaren preobrat v gospodarsko-socialnem ustrojstvu družbe in uvede socialistični način družabne uredbe.

Nadvse značilno je za Marksina za socialistem, ki smo ga znanstveno istovetili z marksizmom, da je njegova najmočnejša stran kritika in negacija; glede bodoče družabne organizacije je bil odgovor le v toliko določen, da se je označila smer, tendencija, iz katere bi se dalo posneti, kam gremo, in da se je konštatiralo gibanje, da gremo temu socialističnemu cilju nasproti. Takih stvari pa ni mogoče konštatirati s točnostjo matematičnih formul — to je bila najnevarnejša, četudi najzapeljivejša stran socialističnih teoretikov in dogmatikov, — pač pa smo lahko zadovoljni, če to naznačimo z veliko potezo; kakšni bodo detajli, nas v doglednem času ne more tangirati, če hočemo biti realni. Značilno pa je tudi, da je ravno Marx eden največjih realistov vseh časov. Kdor je o njegovem nauku govoril kot o utopiji, je imel o Marxu popolnoma napačne pojme. Zato se ga kritika ni mogla lotiti s te strani — fantastičnosti mu ni mogla očitati. Kritika je morala zastaviti pri Marxovi teoriji že ovrežo to, se omaja tudi stavba, zgrajena na njeni podlagi. In v ti kritiki je šlo zgolj zato, v koliko je Marxova teorija znanstveno podprtta; o tendenci razvoja se je prav malo razpravljalo, — ker je preočitna, da bi se mogla zanikati ali tudi korigirati.

To kritično analizo je izvedel revizionizem. Dokazalo pa se je, da so jih druga, nego da se marksistični socialism nahaja v krizi, zlasti če se presumira, da goli materializem tvori podlago Marsovega nauka. V koliko je ta presumacija opravljena, je pa drugo vprašanje.

Tega vprašanja se Abditus dokaže v razpravi o socialistu posamezniku. Abditus ves problem reducira na enostavno vprašanje: Ali je potrebna, da se posredičen namen modernejšega socialističnega nazora, nele vzgoja ljudi kot ma-

se, temveč tudi človeka kot posameznika?

Socializem stremi po preobratu današnje družbe, da ekonomsko izravnata sedanje velike razlike med ljudmi; v ta namen zahteva podružljjenje produksijskih sredstev. Naloga socializma, je da uredi in pravilno razdeli dolžnosti med posamezniki in posameznika do družbe. To doseči si silo, bi bilo krivично, ker nasilje je zlo. Torej je treba, da to preureditev hočemo vsi in si jo prizadavamo doseči. Za to pa je potreben duševni preporod posameznika. Ako socialisti preobratni dvojen — družben in individual — ni harmonije in socialistem ni popoln. Človek ne bi znal ločiti socialistične krivice od socialistične pravice; manjkal bi mu socialistične zavesti. To pa je predpogoj za socialistično družbo.

V kakšni smeri pojde razvoj te prensavljana? Kakšno tendenco bo imela vzgoja posameznika, da se ta razvije za sposobnega člana nove družbe? Ali bo to temeljilo na grobem materialističnem temelju, ali v krščanskem svetovnem naziranju? Abditus se poslednje zdi verjetnejne. In tudi jaz ne vem, čemu naj bi ta misel bila pregrešna: višja se mi zdeti etika krščanstva, ki oznanja ljubezen do bližnjega, nego materialistična sila, ki nujno plodi nasilje. Ali je namen socialistične družbe nasilje? Ne, ampak socialistična pravica — in najlepša nje formulacija je ravno — ljubezen do bližnjega, do človeka, ne do atoma. Najsi imenujemo to že socialistično vest ali kakorkoli, — gotovo je, da moramo to doseči, ker je to najvišja funkcija socialistične izobrazbe. Brez tega bi preobrat družbe v socialističnem smislu ne bil mogoč. In zanimljivo je, da se ta ljubezen do bližnjega ni mogla uveljaviti v prvih časih razvoja človeške družbe, marveč da je nje urisnilenje tem verjetnejne, čembolj se družba izpopolnjuje v produktivnosti dela, t. j. čimvečja in čimvišja postaja produktivnost dela, tem plemenitejši postaja tudi človeški rod. Zato trdim, da bo socialistem pomenjal dobro najvišje kulturo, ki si jo moramo misliti. — Čimviše bo socialistična zavest ljudstva, tem nepremagljivejša postane tudi njegova solidarnost. Zato pa je treba vzgoje k socialistu. In da se ta doseže, zato je zoper potrebnost prostega duševnega razvijanja.

Socializem torej ni tako enostavna stvar. Ne da se bagatelizira. Ideja njegova sili na površje, prodira. Stari predstodi padajo. Napačna naziranja se rušijo v prahu.

Ali je kaj čudnega, da so bili predstodi proti socialistični misli tako globoko ukoreninjeni in razširjeni tako široko? In zakaj naj bi ne bilo res, da se je tudi nazi-

ranje o tem, kaj je socialist, izpreminjalo in izpremenilo? Ljudje smo — nihil humani a me alienum puto! V literaturi se je ta izprememba izvršila — pa tudi v realnem, praktičnem življenju.

Pa, da se razumejo: prvi označevalci socialistične misli, ki bi ji mi rekli "znanstveni socialist", so že ugotovili pravo in pravilno definicijo socialistizma. Ce je morebiti niso zapisali z istimi besedami, ki jih dandanes srečavamo že po vseh koncih in voglih, nič ne de; brez njihovih razmotrov, vanj bi mi tudi ne imeli danes točno definicijo.

Odkod so bili ti predstodi? Analogno so se porajali, kakor jih vidimo dandanes, kadar se začenja propaganda v kakšnem novem terenu, kamor poprej še ni zasegel odsev socialistične misli. Zaradi oseb in osebnih napak se perhorecira stvar sama; ker je oseba nepriljubljena, je tudi misel sovražena. Ce bi bilo dano človeški naturi, da se o vsaki novi stvari takoj izkuša poučiti do temelja, bi seveda bilo drugače; toda človek je časih, da, navadno kakor za lenobo ustvarjen — in zato se nove ideje uveljavljajo takorekoč najbolj s svojo tehnostjo, z neko materielno težo. Paradošno — ampak skoro tako je!

Socialistične ideje so zagovarjali izpravno povečinom individui, ki takrat socialisti niso pomenili mnogo. Zbankerotirani pleme H. Saint-Simon, skrahirani tovarnar Robert Owen, kravji pastir Peter I. Proudhon, odvetniški uradnik in domači učitelj L. Blane, politični pregnante Karol Marks in dr. pač niso mogli spraviti v tedanjem družbi, kjer se je bila ravnomenska useda za pogrnjeno mizo kapitalistične buržoazije, do moči socialističnih nazorov. Tej buržoaziji je človek le toliko veljal, kar je plačal. Ce je imel lepe ideje, se to ni upoštevalo — ce se niso dale izrabiti v kapitalistične svrhe. Kakor še dandanes?... Kapitalistična buržoazija se je bila takrat ravno zavedela svoje moči in jo je začela izkorisčati in uživati na vseh poljih. Naravno je bilo, da se v tem razredu ni mogel slišati glas, ki je oznanjal socialistične nauke in napovedoval vojno in smrt kapitalizmu. Na odpor s te strani so moralni socialistični glasniki torej biti pripravljeni.

(Dalje prihodnjič.)

Krščanski barbarizem. Rimski "Tribuna" je prinesla poročilo holandskih častnikov, ki služujejo pri orožništvu v Albaniji, da so Grki približno 25 albanских žen, deklet in otrok križali pred cerkvijo v Hormovi, potem pa sežgali. In vsega mogočni, neskončno usmiljeni krščanski bog sedi nad oblaki in mirno gleda, kako njegovi častilci v njegovem imenu uganjajo najstranejša hudo delstva. Farji, pojrite se solit s svojimi nauki o vašem bogu, ki dovoljuje moriti in trpinčiti slabotne ženske, dekleta in nedolžne otroke!

Ali je kaj čudnega, da so bili predstodi proti socialistični misli tako globoko ukoreninjeni in razširjeni tako široko? In zakaj naj bi ne bilo res, da se je tudi nazi-

Znanje o spolnosti.

Ilustrirana idaja, obsegajoča 320 strani.

Pove vse o spolnu vprašanju; kaj bi moral vedeti mlad moč in mlado dekle, mlada ženska in mlad soprog in vsi drugi potrebujejo vede o zakonih, ki vladajo spolnu življenje. Čiste resnice spolnega življenja, naslanjanje se na srečno zakonsko življenje, "Skrivnosti" moštva in ženstva; spolno izrabljeno, družbeno zlo, bolezni itd.

Ta izdaja je ena najboljših, kar se jih je še izdalo na podlagi spolne higijene. Neprečenljivo navodilo onim, ki so pripravljeni sprejeti resnična navodila.

Ta knjiga uči strežnike, pridigarje, doktorje, pravnike, učitelje in vse druge, mlade in stare, kaj morajo vedeti o spolnem vprašanjih. Spisal Winfield Scott Hall, Ph. M. D. (Lipško).

Kaj pravijo listi:

"Naravno in korektno", Chicago Tribune. "Pravilno in popolno", Philadelphia Press. "Knjiga znanstvena", Philadelphia Ledger. The New York World pravi: "Čiste resnice, katere bi morali vedeti vsi, da preprečimo zlo".

Ta knjiga velja samo \$1.00. Denar ali Money Order ter 10¢ za pokritje poštne.

MIAMI PUBLISHING COMPANY, Dayton, Ohio.

ZASTONJ

"LONDON TANGO" OVRATNICA, "EVELYN THAW" ZAPESTNICA.

Ta dva krasna komada nosijo newyorške dame ter so takorekoč nore na njih; pozačena sta elegantno in milno in se ju bode razveselila vsaka ženska, pa naj bude stara ali mlada. Zelo moderna in pozornost vzbujajoča.

Naša prosta ponudba. Mi oglašamo Spearment žvečilni gum ter hočemo, da imate vi eno teh skodelj v vašem domu. Ta gum osladi sapo, obeli zobe ter pomaga prebavljaju; vas pokrepča ter je povsed priljubljen. Vsakemu, kateri nam pošlje 50¢ in 10¢ za pokritje poštine, bomo poslali eno škatlico tega guma, v kateri je 20 številk komadov Spearmint guma ter dodali še elegantno "Tango" ovratnico in "Evelyn Thaw" zapestnico popolnoma prosto.

Ta ponudba je samo za kratki čas. — Ne več kot dvoje naročil eni in isti osebi. Prodajalci na drobno ne smejo sprejeti, te ponudbe.

UNITED SALES COMPANY

P. O. Box 101 Dayton, Ohio.

Naselniška družba "Ilirija" FARME.

Od tri do pet milij od mesta Merrill v Lincoln Co., ki šteje okrog 15.000 prebivalcev in ima veliko industrijo, se razprostira rodoviten valovit svet, ki je odločen za slovenske farme. Skoz ta svet vodita dve železniški progji in tri okrajne ceste in teče več potokov. Zraven teče reka Wisconsin river. Ta zemlja se za sedaj še prodaja po 12 do 16 dolarjev aker, kakor je les na katerem delu. Plačilni pogoji lahki. Kdor se zanima, naj piše po pojasnilu. Vsaki dobi natancne podrobnosti da je tako na jasne: predno izda denar za dolge vožnje. Mi ne posiljamo nobenih knjig ali pošob. Pojasnila samo pisemo ali za bliznje ustmeno pri

Iliria Colonization Co., 616 N. 9th St. Sheboygan, Wis.

POTOVANJE V STARO DOMOVINO POTOM

Kasparjeve Državne Banke

je najceneje in najbolj sigurno. Naša parobrodna poslovna je največja na Zapadu in ima vse najboljše oceanske vrte (linije). Sifkarte predajamo po kompanijskih cenah.

POŠILJAMO DENAR V VSE DELE SVETA. CENEJE KOT POŠTA

Kaspar Državna Banka kupuje in prodaja in zamenjuje denar vseh držav sveta. — Pri Kasparjevi Državni Banki se izplača za K\$ 1, brizg obitka.

Največja Slovenska Banka v Ameriki. — Daje 3% obresti. — Slovenec postrežen v slovenskem jeziku. — Banka ima \$5,318,821.65 premoženja.

KASPAR DRŽAVNA BANKA, 1900 Blue Island Ave., CHICAGO ILLINOIS

Ameriška Državna Banka

1825-1827 Blue Island Avenue
vogal Loomis ulice
Chicago.

KAPITAL \$500,000.00

VLOŽENA GLAVNICA \$2,300,000.00

JAN KAREL,
PREDSEDNIK.

J. F. STEPINA,
BLAGAJNIK

Naše podjetje je pod nadzorstvom "Clearing House" čikaških bank, torej je denar popolnoma sigurno naložen. Ta banka prevzema tudi vse poštne hranilnice Zdr. držav. Zvršuje tudi denarni promet S. N. P. J. Uradne ure od 8:30 dopoldne do 5:30 popoldne; v torki in četrtek je banka odprtta od 9 ure zvečer.

Denar vložen v našo banko nosi tri procente. Bodite uverjeni, da je pri nas denar naložen varno in dobičkanosno.

Conemaugh Deposit Bank

54 MAIN STR. CONEMAUGH, PA.

Vložena glavnica \$50,000.00.

Na hranilne uloge plačamo 4% obresti

— S. D. P. Z. ima svoje novce v tej banki. —

CYRUS W. DAVIS,
predsednik.

W. E. WISSINGER,
blagajnik.

5 pristnih pijač, Kranjski Brinjevec, Slivovic, Tropinovec, Grenko Vino in Highlife Bitters. Moja tvrdka je prva in edina slovenska samostojna v Ameriki, ki importira žgane pijače naravnost iz Kranjskega. Naročite si poskosteni zabolj, koliko steklenic in katere pijače hočete, same da bo eden zabolj, 12 steklenic. Moje cene so nikje nego kjerkoli drugje, ker mi ni treba plačevati dražih agentov. Prodajam samo na debelo. Pišite po cenik.

A. HORWAT,
600 N. Chicago, St. Joliet, Ill.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET TEL. 1475 JOHNSTOWN, PA.

V prešnjih letih

